

Міністерство освіти і науки України

Луцький національний технічний університет

(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет бізнесу та права

(повне найменування факультету)

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

(повне найменування кафедри)

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»**

на тему

**МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ
ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ**

**MECHANISMS FOR INCREASING THE FINANCIAL STABILITY OF
PRINTING ENTERPRISES IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF
MARTIAL LAW**

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти
групи ФБСФРМ-21
Прохорук Марія Вікторівна

(підпис)

Керівник: к.е.н., доцент
Поліщук Вадим Григорович

(підпис)

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«12» грудня 2025 р.
Гарант освітньої програми:
к.е.н., доцент Дорош Вікторія Юріївна

(підпис)

Луцьк – 2025 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: бізнесу та права

Кафедра: фінансів, банківської справи та страхування

Ступінь вищої освіти: магістр

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ к.е.н., доцент Вікторія ДОРОШ

«12» грудня 2025 р.

З А В Д А Н Н Я ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Прохорук Марії Вікторівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи

Механізми підвищення фінансової стабільності поліграфічних підприємств в умовах воєнного стану

Керівник роботи: : к.е.н., доцент Поліщук Вадим Григорович

затверджені наказом закладу вищої освіти № 263/01-02.

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи «12» грудня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи

Статистичні дані, літературні джерела за темою дослідження, статут

підприємства (установи), законодавчі та нормативні акти, що регламентують

діяльність підприємства (установи), фінансова звітність підприємства (установи)

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити):

Вступ

Розділ 1 Аналіз фінансового стану поліграфічних підприємств

Розділ 2 Теоретико-методичні засади фінансової стабільності поліграфічних підприємств

Розділ 3 Розробка механізмів забезпечення фінансової стабільності поліграфічного підприємства

Висновки

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу:

1. Узагальнення наукових підходів до трактування поняття «фінансова стабільність підприємства»

2. Етапи оцінки фінансової стабільності поліграфічного підприємства.

3. Динаміка кількості поліграфічних підприємств України за 2019-2023 роки

4. Гіпотези щодо впливу фінансових показників на стабільність поліграфічних підприємств

5. Основні економічні показники діяльності ТзОВ «Візуал» за 2020-2024 роки

6. Результати кореляційно-регресійного аналізу перевірки достовірності гіпотез

7. SWOT-аналіз поліграфічного підприємства ТзОВ «Візуал»

8. Прогнозований спрощений баланс ТзОВ «Візуал»

9. Інвестиційний проект модернізації основних засобів ТзОВ «Візуал»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Розділ 1</i>	<i>В. ПОЛІЩУК</i>		
<i>Розділ 2</i>	<i>В. ПОЛІЩУК</i>		
<i>Розділ 3</i>	<i>В. ПОЛІЩУК</i>		
<i>Нормоконтроль</i>	<i>В. ПОЛІЩУК</i>		
<i>Гарант ОП</i>	<i>В. ДОРОШ</i>		
<i>Коефіцієнт подібності</i>			
<i>Адміністратор системи StrikePlagiarism</i>	<i>Л. ІЩУК</i>		

7. Дата видачі завдання «04» лютого 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	<i>Обґрунтування теми</i>	До 28.12.2024 р.	
2.	<i>Огляд літератури із досліджуваної проблеми</i>	До 03.09.2025 р.	
3.	<i>Розділ 1</i>	До 24.09.2025 р.	
4.	<i>Розділ 2</i>	До 18.10.2025 р.	
5.	<i>Розділ 3</i>	До 08.11.2025 р.	
6.	<i>Висновки</i>	До 15.11.2025 р.	
7.	<i>Формування списку використаних джерел</i>	До 19.11.2025 р.	
8.	<i>Формування додатків</i>	До 18.11.2025 р.	
9.	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу</i>	До 22.11.2025 р.	
10.	<i>Нормоконтроль</i>	До 29.11.2025 р.	
11.	<i>Інструментальна перевірка на академічний плагіат</i>	До 05.12.2025 р.	
12.	<i>Представлення кваліфікаційної роботи магістра до захисту. Попередній захист роботи</i>	До 12.12.2025 р.	

Здобувач вищої освіти

_____ (підпис) (Прохорук М.В.)
(прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ (підпис) (Поліщук В.Г.)
(прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Прохорук М.В. Механізми підвищення фінансової стабільності поліграфічних підприємств України в умовах воєнного стану. Рукопис.

Кваліфікаційна робота магістра ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2025.

Кваліфікаційна робота магістра складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

В першому розділі розкрито теоретико-методичні засади фінансової стабільності підприємства, узагальнено наукові підходи до її трактування, визначено ключові функції та систему кількісних і якісних показників оцінки. Окрему увагу приділено особливостям функціонування поліграфічних підприємств України в умовах воєнного стану та чинникам, що посилюють їх фінансову вразливість.

В другому розділі проаналізовано сучасний фінансовий стан поліграфічних підприємств України. Проведено комплексну оцінку фінансового стану ТЗОВ «Візуал», а саме – досліджено структуру активів і пасивів, майновий стан, ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість, ділову активність і рентабельність підприємства в динаміці за 2020-2024 роки. На основі результатів аналізу виявлено ключові проблеми та резерви зміцнення фінансової стабільності досліджуваного підприємства. Сформульовано три гіпотези та за допомогою кореляційно-регресійного аналізу перевірено їх.

В проектній частині запропоновано практичні напрями підвищення ефективності діяльності та фінансової стабільності ТЗОВ «Візуал». На основі SWOT-аналізу обґрунтовано рекомендації щодо вдосконалення діяльності поліграфічного підприємства та посилення його конкурентних позицій у воєнний і післявоєнний періоди, а також на підставі припущень щодо зростання виручки побудовано прогнозований спрощений баланс підприємства та розраховано орієнтовну ефективність інвестиційного проекту модернізації

основних засобів.

У висновках узагальнено результати дослідження стабільності поліграфії України.

Ключові слова: фінансова стабільність, фінансова стійкість, поліграфічне підприємство, фінансовий стан підприємства, ефективність управління.

ANNOTATION

Prokhoruk M.V. Mechanisms for increasing the financial stability of printing enterprises in Ukraine in the conditions of martial law. Manuscript.

Master's qualification work of the educational program «Finance, banking and insurance» specialty 072 Finance, banking, insurance and the stock market. Lutsk National Technical University. Lutsk, 2025.

Qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of sources and applications.

The first chapter reveals the theoretical and methodological foundations of the financial stability of an enterprise, summarizes scientific approaches to its interpretation, and identifies the key functions and the system of quantitative and qualitative indicators used for its assessment. Particular attention is paid to the specific features of the operation of printing enterprises of Ukraine under martial law and to the factors that increase their financial vulnerability.

The second chapter analyzes the current financial condition of printing enterprises in Ukraine. A comprehensive assessment of the financial condition of LLC «Visual» is carried out: the structure of assets and liabilities, property status, liquidity, solvency, financial stability, business activity and profitability of the enterprise are examined in dynamics over 2020-2024. Based on the results of the analysis, the key problems and reserves for strengthening the financial stability of the enterprise are identified. Three hypotheses are formulated and tested using correlation-regression analysis.

In the project part, practical directions for improving the efficiency of

operations and the financial stability of LLC «Visual» are proposed. Based on SWOT analysis, recommendations are substantiated regarding the improvement of the activity of the printing enterprise and the strengthening of its competitive position in the wartime and post-war periods, as well as, using assumptions about revenue growth, a forecast simplified balance sheet of the enterprise is constructed and the estimated effectiveness of the investment project for the modernization of fixed assets is calculated.

The conclusions summarize the results of the study of the stability of the printing industry of Ukraine.

Keywords: financial stability, financial resilience, printing enterprise, financial condition of the enterprise, management efficiency.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ	11
1.1 Економічна сутність та наукові підходи до визначення фінансової стабільності поліграфічних підприємств	11
1.2 Особливості функціонування поліграфічних підприємств в умовах воєнного стану та їх вплив на фінансову стабільність	18
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ	26
2.1 Методи аналітичного дослідження фінансового стану поліграфічних підприємств та обґрунтування гіпотез дослідження	26
2.2 Оцінка розвитку галузі та основні фінансові показники діяльності поліграфічного підприємства	28
2.3 Перевірка висунутих гіпотез фінансового стану поліграфічних підприємств	50
РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ПОЛІГРАФІЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА	56
3.1 SWOT-аналіз і стратегічні рекомендації для ТзОВ «Візуал».....	56
3.2 Фінансове прогнозування та інвестиційне обґрунтування розвитку поліграфічного підприємства.....	62
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74
ДОДАТКИ	78

ВСТУП

Стабільний розвиток будь-якого підприємства просто неможливий без забезпечення фінансової стабільності, яка визначає його здатність протистояти ризикам та підтримувати конкурентоспроможність. Для поліграфічної галузі України проблема набуває критичного значення в умовах воєнного стану, коли зростають фінансові загрози, зокрема нестабільність грошових потоків, подорожчання сировини й енергоносіїв, підвищення ризику несплати з боку контрагентів та дефіцит обігових коштів, підвищуються витрати на виробництво, скорочується попит на окремі види продукції та ускладнюється доступ до інвестиційних ресурсів.

В нинішніх обставинах належне розпорядження фінансовою стабільністю є вирішальним фактором для утримання виробничих потужностей, пристосування до трансформацій ринкового простору й окреслення курсу на майбутній розвиток. Виникає потреба у виявленні дійсно робочих важелів для посилення фінансової витривалості, здатних задовольняти особливості поліграфічного сектору та реагувати на виклики, спричинені воєнними діями.

Питання фінансової стабільності підприємств досліджували такі вчені, як Назарова Т.Ю., Гаврик А.А., Чирак І., Сподіна А.О., Тарасенко І.О., Кирич Н.Б., Мосій О.Б., Орлов В.В., Степаненко Т.О., Коваленко О.Я., Чубін Д.Д., Домбровська С.О., Горбаченко М.Д. та інші.

Метою даної кваліфікаційної роботи є обґрунтування та практична розробка механізмів забезпечення фінансової стабільності поліграфічних підприємств України в умовах воєнного стану.

Для досягнення поставленої мети в роботі передбачено виконання таких *завдань*:

- узагальнити теоретичні підходи до визначення сутності фінансової стабільності підприємства;
- визначити основні функції фінансової стабільності та сформулювати систему кількісних і якісних показників її оцінки;

- з'ясувати особливості функціонування поліграфічних підприємств у воєнний період;
- здійснити комплексний аналіз фінансової діяльності поліграфічного підприємства (на прикладі ТзОВ «Візуал»);
- сформулювати та перевірити гіпотези щодо впливу окремих фінансових показників на стабільність діяльності поліграфічного підприємства;
- розробити стратегічні напрями розвитку для довгострокового забезпечення фінансової стабільності поліграфічної галузі.

Об'єкт дослідження – поліграфічні підприємства, їх фінансово-господарська діяльність та умови існування у воєнний період.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти вдосконалення механізмів підвищення фінансової стабільності підприємств поліграфічної галузі.

В процесі дослідження використано поєднання загальнонаукових та спеціальних методів. Методи аналізу й синтезу застосовано для узагальнення наукових підходів до визначення сутності фінансової стабільності та формування теоретичної бази дослідження. Статистичні методи та порівняльний аналіз використано для оцінювання динаміки й структури основних фінансових показників поліграфічних підприємств. Економіко-коефіцієнтний аналіз ми використали для дослідження рівня ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності. Елементи економіко-математичного моделювання, а саме кореляційно-регресійний аналіз, застосовано для перевірки сформульованих гіпотез. SWOT-аналіз використано для виявлення сильних і слабких сторін підприємства, можливостей і загроз його розвитку та обґрунтування практичних рекомендацій. Крім того, в проектній частині роботи застосовано елементи фінансового прогнозування: на основі припущень щодо зростання виручки побудовано прогнозований спрощений баланс ТзОВ «Візуал» та розраховано орієнтовну ефективність інвестиційного проекту модернізації основних засобів.

Під час виконання кваліфікаційної роботи магістра було використано

інструменти штучного інтелекту для редагування та форматування тексту (Chat GPT) виключно як допоміжний засіб для пошуку ідей, уточнення формулювань та опрацювання літератури. Усі твердження, висновки та результати дослідження належать автору та ґрунтуються на власному аналізі, а отримані результати від генеративного ШІ були перевірені на достовірність та відповідність академічній доброчесності.

Інформаційну базу дослідження становлять чинні законодавчі та нормативні акти України в сфері фінансів і підприємництва, офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, фінансова звітність поліграфічного підприємства за 2020-2024 роки, зокрема ТзОВ «Візуал», а також наукові праці вітчизняних авторів, матеріали фахових економічних видань та результати власних розрахунків.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх застосування поліграфічними підприємствами для зміцнення фінансової стабільності та вдосконалення системи фінансового управління.

Результати кваліфікаційної роботи були апробовані під час участі у IV Всеукраїнській інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок: актуальні питання розвитку, досягнення та інновації», яка відбулась 16 травня 2025 року на базі Луцького національного технічного університету. За результатами дослідження опубліковано тези.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Економічна сутність та наукові підходи до визначення фінансової стабільності поліграфічних підприємств

В сучасних умовах діяльності поліграфічних підприємств питання забезпечення їх фінансової стабільності набуває особливого значення, оскільки саме вона є запорукою сталого функціонування, стійкої позиції на ринку серед конкурентів та перспектив зростань в подальшому. Дослідження сутності поняття фінансової стабільності є необхідним етапом для формування цілісного уявлення про механізми забезпечення ефективної діяльності підприємства. Для глибшого розуміння визначення фінансової стабільності розглянемо його економічну сутність та підходи до трактування в науковій літературі.

Питання термінологічного узгодження понять у фінансовій науці залишається актуальним, особливо коли йдеться про такі комплексні категорії, як фінансова стабільність підприємства. Ознайомившись з академічними дослідженнями вітчизняних авторів, ми дійшли висновку, що у науковому середовищі відсутні сталі значення «фінансова стабільність» та єдиний підхід до її визначення. Ймовірно, це може бути пов'язано зі складністю самого явища як економічної категорії, його багатогранністю, а також різноманітністю підходів до трактування поняття науковцями, тому для об'єктивнішого розуміння економічної сутності фінансової стабільності проаналізуємо ці підходи у таблиці 1.1. Розгляд різних підходів дозволить нам визначити спільні та відмінні риси у поглядах вчених, а також сформулювати власне бачення цього поняття з урахуванням сучасних умов господарювання

Дослідивши трактування поняття «фінансова стабільність» різних авторів, можемо сказати, що визначення, які наведені в таблиці 1.1, виводять тлумачення поняття як комплексну характеристику фінансового стану

підприємства, а також здатності ефективно функціонувати, протидіючи ризикам. Після узагальнення підходів науковців стає очевидним, що фінансова стабільність є багатовимірною економічною категорією, яка поєднує як кількісні, так і якісні аспекти діяльності підприємства.

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення поняття «фінансова стабільність»

Автор	Визначення
1	2
Назарова Т. Ю., Гаврик А. А.	Властивість підприємства, яка відображає в процесі взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів впливу досягнення стану фінансової рівноваги і здатність не лише утримувати на відповідному рівні протягом деякого часу основні характеристики діяльності підприємства, але і функціонувати і розвиватися [1].
Чирак І.	Стан фінансової системи, при якому вона спроможна витримувати негативний вплив екзогенних чи ендегенних шоків і не допускати серйозних порушень в її функціонуванні, які могли б призвести до виникнення кризових явищ [2].
Сподіна А. О., Тарасенко І. О.	Динамічна інтегральну характеристика, що характеризує спроможність підприємства як системи трансформувати ресурси та ризики, повноцінно виконувати свої функції, що розглядається як об'єкт управлінського впливу та компонент цільової підсистеми менеджменту [3].
Кирич Н. Б., Мосій О.Б.	Полягає в забезпеченні ефективного та стійкого управління всіма напрямками його діяльності з метою збереження та зміцнення його позицій на ринку і досягненні успішних результатів та здатності ефективно взаємодіяти з зовнішнім середовищем й пристосовуватися до змін для забезпечення стабільності та успішності бізнесу [4].
Орлов В. В.	Здатність фінансової системи як єдиного цілого протягом певного часового періоду у визначеному діапазоні зберігати якісні характеристики фінансової стійкості, а у випадку прояву збурень та шоків ендегенного та екзогенного характеру вона забезпечить самокорекцію фінансових потоків та компенсаторні реакції, тим самим повертаючи систему у рівноважний стан [5].
Степаненко Т. О.	Контрольований та стійкий до зовнішнього впливу стан економічної системи, здатний забезпечувати прибутковий та конкурентний розвиток підприємства. [6].
Коваленко О. Я., Чубін Д. Д.	Здатність організації зберігати ефективність у формуванні, розподілі та використанні фінансових ресурсів у процесі фінансово-господарської діяльності при взаємодії із зовнішнім середовищем адаптуючись до змін довкілля без шкоди для своєї внутрішньої структури та цілісності [7].

Продовження таблиці 1.1

1	2
Домбровська С. О., Горбаченко М. Д.	Стан фінансових ресурсів підприємства та ступінь їх використання, за яких підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне через ефективне їх використання забезпечити безперебійний процес виробництва та реалізацію продукції, робіт, послуг, а також здійснювати витрати для його розширення і оновлення [8].
Авторський підхід	Інтегрована характеристика фінансового положення підприємства, яка поєднує в собі такі елементи, як стійкість, гнучкість у пристосуванні та рівновагу, водночас, будучи націленою на довгострокову ефективну операційну діяльність і безперервну еволюцію.

До того ж, ми помітили, що більшість визначень (див. табл. 1.1), базуються на класичному та неокласичному підходах до розуміння фінансової стабільності. В межах класичного підходу головна ідея полягає в збереженні рівноваги фінансової системи, яка забезпечує для підприємства платоспроможність та стійкість протягом певного часового періоду. Тлумачення стабільності підприємства через здатність підприємства адаптуватися до екзогенних змін та зберігати ефективність управління фінансовими ресурсами в динаміці вже притаманне неокласичному підходу. Відходячи від типового розуміння фінансової стабільності, з позиції неоінституційного підходу, поняття розглядається як результат нерозривних взаємовідносин підприємства з зовнішнім середовищем. В цьому середовищі важливу роль відіграють соціальна відповідальність, норми управління, державне регулювання та економічна культура, які формують умови, справді придатні для стабільності діяльності та розвитку підприємства. Кожен з зазначених підходів відображає певний етап розвитку економічної думки та розкриває окремий аспект фінансової стабільності, що дає змогу сформувати комплексне бачення цього поняття в умовах сучасної економіки.

Виходячи з узагальнених теоретичних положень, можемо перейти до практичного застосування поняття фінансової стабільності в контексті діяльності поліграфічних підприємств. Спираючись на проведене теоретичне дослідження, можемо стверджувати – опрацювання фінансової стабільності для

поліграфічного підприємства буде охоплювати низку надважливих функцій. Зокрема, рівень стабільності допомагає оцінити реальний фінансовий стан підприємства та його здатність вчасно виконувати зобов'язання. Для поліграфічних підприємств оціночна функція є ледь не головною, оскільки ця сфера потребує значних капіталовкладень, а також характеризується високою залежністю від вартості сировини.

Окрім оціночної функції, важливе місце у забезпеченні фінансової стабільності поліграфічних підприємств займає її регулююча складова, що безпосередньо впливає на якість управлінських рішень. Регулююча функція стабільності у сфері поліграфії здійснюється через планування найкращих обсягів складських запасів, моніторингу витрат на виготовлену продукцію, ухвалення рішень керівництвом стосовно потреби заміни обладнання, і, також, раціонального використання позикових коштів. В такий спосіб фінансова стабільність стає важелем стратегічного менеджменту.

Не менш важливою для поліграфії є захисна функція, вона спрямована на зменшення фінансових ризиків і забезпечення безпеки в цілому. Практично вона втілюється через створення резервних фондів чи страхування майна, що для поліграфічних підприємств створює захист від коливань вартості сировини, непередбачених втрат, а також знижує залежність від поточних постачальників та замовників. Наявність ефективно реалізованої захисної функції дозволяє підприємству підтримувати безперервність виробничого процесу навіть за умов кризових коливань на ринку, що є важливою передумовою для стабільного розвитку поліграфічної галузі в цілому.

Варто наголосити також на важливості відтворювальної функції фінансової стабільності – вона забезпечує неперервність діяльності та безпосередньо пов'язана з довгостроковими перспективами розвитку поліграфічних підприємств. Основний зміст полягає в формуванні достатнього рівня прибутку, який в подальшому буде спрямовано на оновлення основних засобів, впровадження технологій і розширення виробництва. Саме завдяки реалізації цієї функції підприємство має можливість не лише підтримувати

свою діяльність на належному рівні, а й забезпечувати поступове зростання виробничого потенціалу, підвищення якості продукції та конкурентоспроможності на ринку поліграфічних послуг.

Для кращої наочності та систематизації ознак фінансової стабільності підприємства, виокремлених у цьому дослідженні, пропонуємо схему, подану на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1 – Основні ознаки фінансової стабільності підприємства

Проведене дослідження дало нам змогу сформувати послідовність кроків оцінки фінансової стабільності поліграфічних підприємств. На нашу думку, запропонований спосіб забезпечить цілісне уявлення про стан підприємства та стане основою для прийняття раціональних управлінських рішень.

Процес оцінки фінансової стабільності доцільно виконувати поетапно, тому що кожен етап формує інформаційну базу для наступного та забезпечує комплексність аналізу. До основних кроків оцінки фінансової стабільності поліграфічних підприємств відносимо такі:

1. Отримання основних даних про фінансовий стан підприємства.

Для початку дослідження підприємства, окрім аналізу офіційних фінансових звітів, слід враховувати всю біографію суб'єкта господарювання –

від створення, ключових контрагентів, конкурентного середовища до загального сприйняття торгової марки. Особливої уваги заслуговує якість та достовірність вихідних даних, тому що саме вони визначають точність подальших розрахунків та правильність управлінських висновків щодо стабільності підприємства.

2. Встановлення чинників, які впливають на показники фінансової стабільності підприємства.

Аналізуємо виявлену інформацію про підприємство та підсумовуємо, що конкретно впливає на діяльність позитивно та негативно, що дозволить нам зрозуміти сильні сторони підприємства та що йому загрожує й використати це в подальшому аналізі. До таких чинників можуть належати як внутрішні – структура капіталу, рентабельність, рівень ліквідності, ефективність управління витратами, так і зовнішні – коливання ринкових цін, податкове навантаження, державна політика та конкурентне середовище. Усвідомлення їх взаємозв'язку дозволяє точніше прогнозувати зміни у фінансовому стані підприємства.

3. Формування системи показників фінансової стабільності з урахуванням виявлених факторів впливу.

Застосування підходу допомагає сформувати цілісну систему оцінювання фінансової стабільності підприємства з урахуванням його характерних труднощів: підвищеного рівня заборгованості, недостатньої рентабельності чи ліквідності, а також нераціонального використання активів. Визначення ключових причин нестабільності та аналіз їхнього впливу на фінансові результати роблять можливим зіставлення діяльності підприємства як з типовими для галузі показниками, так і з власними результатами попередніх років.

4. Розрахунок та динаміка основних фінансових показників.

Використавши усю зібрану інформацію, на цьому етапі проводимо фінансові розрахунки та ретельно аналізуємо їхні кількісні зміни. До основних фінансових показників, що підлягають розрахунку та оцінці, належать показники ліквідності, платоспроможності, рентабельності, ділової активності,

фінансової стійкості та оборотності активів. Їх динаміка дозволяє виявити тенденції розвитку підприємства, визначити сильні та слабкі сторони його фінансового стану й оцінити ефективність управлінських рішень. . Аби отримати вагомі результати, варто для аналізу використати дані за декілька звітних періодів.

5. Порівняльний аналіз з стандартами галузі.

Завершальним етапом оцінки фінансової стабільності є проведення порівняльного аналізу, який дозволяє визначити позицію підприємства в межах галузі та оцінити ефективність його фінансової політики. Прирівнювання показників аналізованого підприємства з аналогічними по галузі дасть змогу одразу оцінити конкурентоспроможність, а також виявити, відстає підприємство чи випереджає ринок. До того ж, завдяки цьому дослідженню можна встановити реалістичні цілі для покращення діяльності.

Ми схильні вважати, що виконання кожного запропонованого нами етапу оцінки фінансової стабільності дозволить в подальшому виявити напрями її підвищення, що дозволять усунути ідентифіковані недоліки у функціонуванні підприємства та трансформувати їх у практичні управлінські кроки, які зможуть посилити стабільність організації. Більш того, така система оцінювання створює підґрунтя для стратегічного планування, адже забезпечує керівництво необхідною інформацією для прийняття обґрунтованих рішень щодо підвищення ефективності використання ресурсів і зміцнення конкурентних позицій підприємства на ринку.

З огляду на викладене, доцільно зауважити, що для отримання відомостей про стабільність підприємства необхідно враховувати не лише алгебраїчні розрахунки його фінансового стану, але й розглянути якісні показники підприємства. До останніх можемо віднести репутацію підприємства на ринку поліграфічних послуг, його позицію серед конкурентів, відносини з контрагентами, технологічний рівень виробництва, кадровий потенціал та гнучкість стратегії. До кількісних показників, вони більш типові, відносимо систему фінансових коефіцієнтів, які відображають поточний стан

підприємства: коефіцієнти залежності та автономії, покриття зобов'язань, маневреності власного капіталу, рентабельності та забезпеченості власними оборотними коштами. Розрахунки допомагають об'єктивно виміряти рівень фінансової стабільності, визначити ліквідність та платоспроможність, але водночас якісні показники дають змогу оцінити нефінансові аспекти діяльності підприємства, а це доповнює загальну картину особливостями певного підприємства та забезпечує достовірність управлінських рішень.

1.2 Особливості функціонування поліграфічних підприємств в умовах воєнного стану та їх вплив на фінансову стабільність

В умовах воєнного стану всі українські підприємства вимушено потрапили під потік суттєвих змін, що, в свою чергу, мало великий вплив на їх фінансову стабільність. Частина підприємств в таких обставинах отримала позитивні наслідки через природне зростання попиту на певні категорії товарів та послуг, зокрема на продукти харчування, медикаменти, засоби захисту, паливо, товари першої необхідності та логістичні послуги. Одночасно з цим інша частина – зазнала значних збитків або і зовсім припинила своє існування через її повне знищення країною-агресором.

Згідно з оцінкою впливу війни на мікро-, малі і середні підприємства України від ПРООН, близько 60% підприємств змушені були частково чи повністю припинити свою діяльність у зв'язку з повномасштабним вторгненням. Проте, разом з цим 36,5% підприємств змогли продовжити роботу без перерви, а 6% змушені були зупинитися на рік та більше. Не дивлячись на війну, що далі триває, бізнес адаптувався до ситуації, забезпечивши фінансову стабільність [9].

Сфера поліграфії, так само, як і більшість інших галузей, відчула на собі дію цих суттєвих перетворень. Підприємства, які здійснюють цю діяльність, насамперед випускають друковані вироби, критично важливі для бізнес-просування, до яких належать пакувальна тара, рекламні оголошення та інші

засоби представлення. Водночас із цим, до їх виробництва входять і товари, що забезпечують функціонування освітнього сектору та сприяють загальнонаціональному культурному зростанню, а саме – книги, підручники, періодичні видання та решта навчальних матеріалів.

З руйнівними наслідками війни для культурної спадщини стає особливо зрозумілою критична роль поліграфічних підприємств у збереженні інформаційного та культурного простору України. З початку воєнного вторгнення країна-агресор знищила значну кількість бібліотек та мільйони книг. Факт знищення культурної спадщини ще раз доводить важливість функціонування поліграфічної галузі в Україні, адже наша українська культура, писемність й творчість повинні існувати та розвиватися, а вічне пригнічення української мови нарешті припинитися задля формування духовного потенціалу суспільства, а також популяризації національних надбань не тільки в країні, а й у всьому світі.

Проте через особливості виробництва, поліграфічні підприємства значною мірою залежать від імпортованих матеріалів: папір, поліграфічні фарби, хімікати. Необхідно також відзначити, що більшість технологічного обладнання постачаються з-за кордону, що робить галузь вразливою до коливань валютних курсів, зовнішньої економічної ситуації та перебоїв у міжнародній логістиці. В умовах воєнного стану в країні ця вразливість посилюється також через складнощі логістики та підвищення її вартості навіть в межах України, нестабільність енергопостачання та скорочення попиту в межах держави.

Усі підприємства в Україні зазнали значних труднощів у підтриманні фінансової стабільності з початком військового вторгнення та були змушені шукати підтримки деінде. Проте вона була – закордонні партнери та інвестори виділяли фінансову допомогу, надавали кредити чи інші ресурси, що дозволило багатьом підприємствам стабілізувати свою діяльність та зберегти свою позицію на ринку. Поліграфічна сфера також не лишилася осторонь. Як показовий приклад, спрямований на підтримання фінансової стабільності

поліграфічного сектору України, слугувала ініціатива, започаткована незалежними видавцями та значущими фігурами європейської поліграфічної індустрії задля допомоги українським фахівцям, які зазнали втрат внаслідок воєнного вторгнення. Засновники проекту сформували спеціальний інформаційний простір та канали зв'язку, де всі, кого це стосується, могли б ділитися інформацією та пропонувати фінансову, матеріальну та кваліфіковану допомогу. Така зарубіжна допомога сприяла об'єднанню між європейськими та вітчизняними друкарнями, що дало змогу налагодити експорт продукції, яка на початку повномасштабного вторгнення в Україну, ймовірно, не мала значного попиту. Як наслідок – фінансовий стан поліграфічних підприємств почав стабілізуватися, а ефективність їх функціонування зростати за рахунок виходу на міжнародний ринок. Завдяки подібним ініціативам поліграфічні підприємства змогли не лише зберегти виробничі потужності, а й зміцнити свої позиції на ринку, що стало важливим кроком до довгострокової фінансової стабільності.

Звичайно, фінансова стабільність підприємств поліграфічної галузі забезпечувалась не тільки завдяки допомогам, які надавались, але й в значній мірі завдяки власній здатності адаптуватися до нових умов. Висловлюючись грубо, підприємства, у яких вийшло вберегти виробничі потужності та підключитись до нових каналів постачання, мали більше шансів на фінансове зростання. На нашу думку, наразі найбільша проблема поліграфії полягає у цифровізації суспільства: вона, звісно, розпочалася ще до початку воєнної агресії проти України і з початком 2022 року стала ще більш актуальною і динамічною. Цифровізація відкриває нові можливості для розвитку поліграфічних підприємств, але водночас ставить перед ними серйозні виклики у сфері модернізації виробництва, автоматизації процесів і пошуку нових каналів збуту.

Зміни в поведінці споживачів та перехід багатьох сфер життя у цифровий формат стали важливим фактором, який слід враховувати при оцінці фінансової стабільності поліграфічних підприємств. В умовах режиму

воєнного стану, громадяни України збільшили використання електронних інструментів для комунікації, отримання актуальної інформації, організації освітнього процесу, виконання трудових обов'язків, а також для архівування значущих державних документів. Очевидно, що це спричинило значне зменшення попиту на продукцію друкарень, адже електронна форма виявилася набагато зручнішою, швидшою для оновлення та економічно вигіднішою. На додачу негативною обставиною стали фінансово-ресурсні складнощі, спричинені бойовими діями, що ще більше гальмувало розвиток поліграфічної сфери. В результаті, поліграфічна галузь зіткнулася з подвійним викликом: з одного боку – матеріальні та грошові обмеження, викликані війною, а з іншого – звуження кола споживачів через масовий перехід держави у віртуальне середовище.

Сучасні виклики ринку та швидкі технологічні зміни висувають високі вимоги до адаптивності поліграфічних підприємств і змушують їх поєднувати традиційні методи виробництва з інноваційними підходами. Станом на сьогодні поліграфічна галузь охоплює розробку дизайну продукції, а також створення її прототипів. Відтак, для збереження конкурентоспроможності на ринку виникла необхідність поєднання класичних методів друку з інноваційними цифровими інструментами, що, в свою чергу, сприяло зміцненню позицій на ринку в умовах сучасних змін. Таке об'єднання суттєво поліпшило їхнє становище на динамічному ринковому полі. Не менш важливим є ефективне управління фінансами, зокрема, постійний пошук нових можливостей для зниження операційних витрат. Завдяки такому підходу забезпечується неперервність роботи підприємства та істотно знижуються фінансові ризики. Варто зазначити, що кризи в енергетичному секторі несподівано стали позитивним імпульсом для поліграфії. Під час таких кризових явищ населення активніше звертається саме до традиційної друкованої продукції.

Відходячи від традиційної діяльності поліграфічної галузі, якою підприємства цієї галузі займалися протягом тривалого часу й зараз

намагаються утримати, їм, як і будь-якій сфері зараз, довелось максимально спрямувати свою діяльність на користь Збройних Сил України. Переорієнтація спеціалізації продукції відбулась не лише через патріотичний настрій більшості українців, а й через природне зниження попиту на типову рекламну чи комерційну поліграфічну продукцію. В результаті переорієнтації підприємства змогли не лише відповісти на соціальні та патріотичні запити, а й частково компенсувати втрати через зниження попиту на комерційну продукцію, забезпечивши фінансову стабільність та збереження робочих місць.

Задля збереження функціонування поліграфічні підприємства перелаштовувались на випуск продукції військових потреб. Мається на увазі виготовлення інструкцій з користування зброєю, карт місцевості, посібників з тактичної медицини та просто додаткових матеріалів для особового складу. Завдяки цьому підприємства отримували стабільне джерело доходу, оскільки, зазвичай, такі замовлення оплачувала держава або волонтери. Зберігати фінансову стабільність виходило не лише завдяки виготовленні замовлень для фондів та офіційних структур, а й завдячуючи більш глибокій інтеграції поліграфічних підприємств у державні та волонтерські ініціативи. Окрім випуску продуктів для української армії, компанії надавали знижки для військовослужбовців чи їх сімей або знижували вартість замовлень, які призначались для військових, що на перший погляд не мало позитивного впливу на підвищення прибутків та стабільності підприємства, проте саме наявність та рівень допомоги ЗСУ ставав показником підприємства, до якого бажаніше звертались клієнти.

Варто також додати, що діяльність поліграфії в умовах війни – це не лише про допомогу Збройним Силам України, а й соціальну підтримку населення. На додаток до військових замовлень, з'явився підвищений попит на друковану продукцію для підтримки мирного населення: це включало путівники для громадян, що мусли змінити місце проживання, освітні матеріали для школярів, які навчалися дистанційно чи за змішаною моделлю, і

навіть інформаційні листівки з правилами поведження під час сигналів повітряної небезпеки. Чимало суб'єктів підприємницької діяльності приєдналися до ініціативи виготовлення поліграфічної продукції на запити волонтерських рухів. Завдяки патріотичній свідомості поліграфічних підприємств відбулось зростання обігу таких запитів та надало змогу знизити їхню залежність від суто комерційного ринку, обсяги якого знизилися на тлі погіршення платоспроможності кінцевих споживачів. В перспективі це зміцнило позиції друкарень, адже суспільство дедалі частіше віддавало перевагу підприємствам, що поєднують професійну діяльність із соціальною відповідальністю.

Зважаючи на власні попередні дослідження в цій темі, можемо стверджувати, що провідним викликом для поліграфічних підприємств в умовах воєнного стану залишається не лише економічна нестабільність, а й відчутний дефіцит кадрового потенціалу. Мобілізація працівників до лав Збройних Сил України, евакуація населення, масовий виїзд закордон, загальне скорочення числа кваліфікованих фахівців, а також вимушене скорочення виробництв внаслідок зниження обсягів традиційних замовлень створюють серйозні перешкоди для безперебійного функціонування підприємств і підвищення ефективності їх діяльності [10]. Особливо виразно відчувається нестача фахівців вузького профілю, а саме: інженерів поліграфічного обладнання, які можуть забезпечити ремонт та відновлення друкарського устаткування, що дуже збереже кошти при його поломці, дизайнерів, яких стає все менше через витіснення професії штучним інтелектом, операторів сучасних систем друку та технологів друкарського виробництва. Спеціалістів цього фаху складно замінити, тому цей процес гальмує здатність підприємства оперативно адаптуватися до нових умов. Частково компенсувати брак персоналу впроваджуючи більш автоматизовані та цифрові рішення підприємство змусила відсутність достатньої кількості кваліфікованих фахівців. Додаткові перепони створює також те, що система підготовки фахівців у вищих навчальних закладах не завжди відповідає поточному рівню

технічного розвитку галузі та потребам ринку.

Не дивлячись на труднощі, деякі підприємства навчилися компенсувати цю нестачу персоналу за рахунок автоматизації процесів за допомогою цифрових друкарських систем та сучасного програмного забезпечення. Крім цього, такі заходи стимулювали розвиток внутрішніх навчальних програм та перепідготовку персоналу. Дуже допомогло поліграфічним підприємствам рішення про впровадження гнучких форм зайнятості: дистанційна робота дозволила працівникам працювати у безпечному для них місці, тому вони охоче залишались на цьому підприємстві. До того ж, таке рішення було вимушеним для підприємств, які втратили своє фізичне існування, сприяло їм те, що все ж є ряд послуг, які поліграфія може реалізовувати без наявного професійного устаткування, це дозволило не втратити бізнес повністю, не зважаючи на негаразди. Разом з цим часткова зайнятість персоналу дала змогу оптимізувати витрати на оплату праці та зберегти основний кадровий потенціал підприємства. Такий метод зміцнив відданість персоналу, адже вони відчували вияв турботи з боку керівництва щодо їхньої захищеності під час військового конфлікту.

Воєнний стан створив надзвичайно складні економічні умови для поліграфічної галузі, змушуючи підприємства шукати нові шляхи підтримання фінансової стабільності. Згідно з аналітичною довідкою Національної бібліотеки України, у воєнний період поліграфія опинилась під стисканням маржинальності через різке зростання вартості паперу, фарби та логістики – у деяких випадках собівартість книг зросла майже на 70% [11]. В таких умовах, коли ціну продукції не завжди можна підійняти пропорційно з витратами, знижується прибутковість та зростають фінансові ризики. Ситуація навіть змусила компанії шукати альтернативних постачальників та оптимізувати виробничі процеси, щоб зменшити фінансове навантаження, а це, в свою чергу, могло негативно проявитися на якості продукції. Можемо додатково відзначити нестабільність фінансових показників, а також збільшення оборотного циклу – закупівля матеріалів та виробництво потребують більших

вкладень, а розрахунок з клієнтами відбувається з затримками.

Звичайно, війна вплинула на абсолютно усі підприємства і усі вони якоюсь мірою постраждали з початком 2022 року. Але не будемо забувати, що військове вторгнення почалось ще у 2014 році і тоді мало значний вплив на частину регіонів України, які вже встигли адаптуватися до тих обставин, які інша частина підприємств пізнала на 8 років пізніше. Якщо розглядати стабільність та швидкість відновлення поліграфічних підприємств на заході України та сході, перші, очевидно, мали перевагу. Звісно, з огляду на скорочення робочого штату, фінансових збитків, зниження попиту чи залежності від зовнішньої торгівлі – більшість поліграфічних підприємств по усій країні зіткнулись з необхідністю змінювати свою подальшу стратегію. Водночас, варто додати, що відновлення на заході України для підприємств вдавалось значно швидше завдяки відносній стабільності регіону, а також збільшенню фахівців, які вимушено переїжджали з прифронтових зон. Одночасно з цим, на сході країни набагато частіше підприємства зазнавали повного знищення від окупації чи обстрілів і через це просто не мали змоги на відновлення і продовження діяльності надалі. Втім незважаючи на значні руйнування, залишились підприємства, які продовжують працювати, але з значно меншими обсягами та зосереджуються, зазвичай, на локальному ринку, що після закінчення війни допоможе їм швидше відновити виробничі потужності вже в стабільній та незалежній державі.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

2.1 Методи аналітичного дослідження фінансового стану поліграфічних підприємств та обґрунтування гіпотез дослідження

В процесі дослідження фінансового стану поліграфічних підприємств важливим етапом є формулювання гіпотез, які дають змогу визначити причинно-наслідкові зв'язки між ключовими фінансовими показниками. Гіпотези є науково обґрунтованими припущеннями, що підлягають перевірці за допомогою методів економіко-математичного аналізу. Їх формулювання є необхідною передумовою будь-якого системного дослідження, адже саме гіпотези визначають цілісність логіки дослідження та вказують напрям його реалізації.

З урахуванням специфіки поліграфічної галузі та обраного підприємства ТзОВ «Візуал», було сформульовано три гіпотези, перевірка яких дозволить глибше зрозуміти фінансову модель підприємства:

гіпотеза №1 – Активи поліграфічного підприємства безпосередньо обумовлені розміром його власного капіталу;

гіпотеза №2 – Обсяг високоліквідних активів поліграфічного підприємства пов'язаний з величиною його поточних зобов'язань;

гіпотеза № 3 – Обсяг власних оборотних засобів поліграфічного підприємства обумовлений величиною його нерозподіленого прибутку.

Для перевірки сформульованих гіпотез ми застосуємо комплекс економіко-математичних та статистичних методів, які забезпечать кількісну оцінку взаємозв'язків між основними показниками фінансового стану поліграфічних підприємств.

Основним інструментом виступає кореляційний аналіз, який дає нам змогу виміряти тісноту взаємозв'язку між показниками. За допомогою цього

методу визначається, наскільки зміна одного економічного параметра супроводжується зміною іншого, а також чи є цей зв'язок прямим чи оберненим. Перевага кореляційного аналізу полягає в тому, що він дає змогу перейти від якісних міркувань до кількісної оцінки: замість загальних фраз про «наявність залежності» в подальшому аналізі використовуються конкретні числові показники тісноти зв'язку.

В межах роботи застосовується парний кореляційний аналіз з використанням коефіцієнта лінійної кореляції, значення якого змінюється в інтервалі від -1 до +1. Значення, близькі до +1, свідчать про сильний прямий зв'язок між змінними, близькі до -1 – про сильний обернений зв'язок, а показники, наближені до нуля, характеризують слабку або відсутню лінійну залежність. На основі коефіцієнта кореляції додатково розраховується коефіцієнт детермінації R^2 , який показує, яку частку варіації результативного показника пояснює зміна факторного [12]. Розрахунок зазначених показників здійснюється на підставі ряду спостережень шляхом порівняння відхилень фактичних значень показників від їх середніх рівнів. Важливим етапом є перевірка статистичної значущості отриманих результатів за допомогою t -критерію Стьюдента, що дає змогу з'ясувати, чи може виявлений зв'язок бути наслідком випадкових коливань вихідних даних [13].

Отримані кореляційні залежності поглиблюються за допомогою регресійного аналізу. Метод дозволяє подати виявлений зв'язок у вигляді математичної моделі, найчастіше у формі рівняння прямої лінії. Регресійна модель відображає, як в середньому змінюється результативний показник при зміні факторного на одну одиницю, тобто дає змогу кількісно оцінити силу впливу. Регресійний аналіз не тільки зафіксує факт наявності взаємозв'язку, а й охарактеризує його інтенсивність та створює підґрунтя для інтерпретації й прогнозування.

Для оцінки якості побудованих моделей використовуємо коефіцієнт детермінації, який покаже, яка частка варіації результативного показника пояснюється зміною обраного фактора. Чим ближчим до одиниці буде значення

цього показника, тим вищою буде пояснювальна здатність моделі та надійнішими будуть висновки щодо перевірки гіпотез.

Певна річ, трапляється так, що статистичні взаємозв'язки з'являються просто збігом обставин, тому невід'ємною частиною належного методологічного поступу є верифікація статистичної вагомості здобутих даних. Для цієї верифікації ми використаємо доречні критерії, які дозволять нам встановити, чи є зафіксований зв'язок достатньо важливим при обраному рівні довіри, чи ж він є результатом простого збігу показників. Процедура перевірки гарантуватиме наукову обґрунтованість та підтвердить істинність наших узагальнень.

Доповненням до зазначених методів є економіко-статистичне групування та формування узагальнюючих аналітичних таблиць. В таких таблицях в межах єдиного масиву поєднуються факторні та результативні показники за кілька періодів, що дає змогу наочно простежити можливі закономірності та тенденції у зміні фінансових параметрів підприємства. Узагальнюючі таблиці виконують роль проміжної ланки між первинною звітною інформацією та кореляційно-регресійними розрахунками, структуруючи дані та створюючи зручну основу для побудови й інтерпретації моделей.

В сукупності зазначений інструментарій дає змогу кількісно перевірити сформульовані гіпотези, обґрунтувати виявлені закономірності у фінансовому стані підприємства та зробити надійні наукові висновки.

2.2 Оцінка розвитку галузі та основні фінансові показники діяльності поліграфічного підприємства

Прояви впливу негативних наслідків воєнного нападу на Україну відображає також скорочення суб'єктів господарювання в поліграфічному секторі. В таблиці 2.1 наведена кількість поліграфічних підприємств в довоєнний період та після.

Виходячи з статистичних даних – в довоєнний період спостерігається

практично стабільна ситуація: в 2020 році загальна кількість підприємств поліграфічної галузі в порівнянні з попереднім роком зменшилась на 64 одиниць або всього на 3,8%.

Таблиця 2.1 – Кількість діючих підприємств в Україні поліграфічної галузі в період 2019-2023 років [14]

Вид економічної діяльності	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Поліграфічна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг	1679	1615	1567	1122	1252
Брошурувально-палітурна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг	71	77	72	49	60
Друкування газет	72	79	87	53	59
Друкування іншої продукції	1240	1182	1126	835	918
Виготовлення друкарських форм і надання інших поліграфічних послуг	296	277	282	185	215

Причому найбільше на це зниження вплинуло зменшення суб'єктів за діяльністю «Друкування іншої продукції» – на 58 одиниць або на 3,5%. Станом на кінець 2021 року ситуація трохи покращилась, адже зменшення було лише на 3%.

Проте в період 2021-2022 років ситуація значно погіршилась, оскільки з початком воєнного вторгнення в країну кількість поліграфічних підприємств знизилась на 445 або на 28,4%, що в 9 разів перевищує зміни попередніх років. Кожен клас діяльності зазнав значних втрат: кількість суб'єктів брошурувально-палітурної діяльності знизилась на 23 одиниці, що становить 31,9% відносно попереднього року, друкування газет – на 34 одиниці (39,1%), друкування іншої продукції – на 291 одиницю (25,8%) та виготовлення друкарських форм та надання інших поліграфічних послуг – на 91 одиницю та, відповідно, 34,4%. У 2023 році спостерігається поступове відновлення ринку поліграфічних підприємств, проте, на жаль, довоєнного рівня показники не досягли.

На жаль, дослідити більше фінансових даних поліграфічної галузі в цілому якраз у довоєнний період та після аби побачити динаміку змін, стає

неможливим, оскільки з початком воєнного вторгнення в Україну, підприємствам було дозволено тимчасово не подавати фінансові звітності у разі відсутності можливості виконання цього обов'язку [15]. Після відновлення здатності повноцінно працювати, бізнес повинен був подати звітності та сплатити податки без передбачених штрафів. Проте такі зміни в законодавстві призвели до викривлення статистичної інформації, що обмежило доступ до повних даних про стан галузі.

Ми вважаємо, що задля поглибленого розуміння особливостей функціонування поліграфічних підприємств, доцільним буде проведення комплексного аналізу фінансової діяльності на прикладі конкретного суб'єкта господарювання. Розглянемо діяльність ТзОВ «Візуал», історію його створення та розвитку, а також організаційну структуру та напрями роботи. Отримані дані слугуватимуть базою для подальшої оцінки фінансового стану, результатів діяльності та визначення чинників, що впливають на ефективність функціонування підприємства.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Візуал» працює опираючись на Господарський кодекс України, Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», статут та інші чинні нормативні акти. Згідно з даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань дата заснування ТзОВ «Візуал» – 22.06.2005.

Повне найменування товариства: Товариство з обмеженою відповідальністю «Візуал», скорочене: ТзОВ «Візуал».

Юридична адреса: 4300, Україна, Волинська обл., м. Луцьк, пр. Волі, 2. Юридична адреса є фактичним місцезнаходженням товариства.

Товариство створено з метою задоволення суспільних потреб у виконанні робіт, послуг та реалізації на основі одержаних прибутків соціальних та економічних інтересів членів трудового колективу та інтересів Учасників Товариства. Основний КВЕД компанії ТОВ «Візуал» – 18.12 Друкування іншої продукції. Предметом діяльності товариства є [16]: спеціалізована діяльність з

дизайну; широкоформатний друк; надання послуг автовишкою; фотодрук на холсті; зовнішня реклама та інші.

Попри загальне ускладнення умов ведення бізнесу в Україні, підприємство й надалі утримує інтерес серед споживачів. Пояснюється це тим, що ринок зовнішньої реклами поступово переходить на сучасні технологічні рішення: динамічні LED-панелі, інтерактивні носії інформації та використання більш безпечних і екологічних матеріалів. В сфері широкоформатного друку активно впроваджуються інноваційні методи, які дають можливість отримувати вищу якість продукції при нижчих витратах.

Товариство є юридичною особою, має самостійний баланс, поточний та інші рахунки у банківських установах в національній та іноземній валютах, печатку (зі своєю назвою), кутовий штамп, знаки для товарів та послуг, інші притаманні юридичній особі реквізити. Майно товариства становлять основні фонди та оборотні кошти, а також цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі. Майно належить йому на праві власності. Розмір статутного капіталу на момент заснування товариства складав 213,9 тис. грн. На даний момент він зріс до 400,0 тис. грн за рахунок внесення учасниками додаткових коштів.

Вищим органом управління товариства є загальні збори учасників. Кожен учасник має право бути присутнім на зборах, брати участь в обговоренні питань порядку денного і голосувати з усіх питань, які виносяться на розгляд. Кількість голосів кожного учасника визначається пропорційно до розміру його частки у статутному капіталі товариства. Виконавчим органом підприємства є директор, який здійснює поточне керівництво діяльністю товариства. Товариство функціонує за принципом самокупності. Прибуток підлягає оподаткуванню згідно із законодавством. Залишок прибутку після сплати обов'язкових платежів поступає у повне розпорядження товариства.

ТзОВ «Візуал» оподатковується на загальній системі оподаткування.

Основними партнерами товариства є: ТзОВ «Забіяка», ТЦ «Епіцентр», ТзОВ «Добра кухня», ТзОВ «Світ каменю», ТзОВ «Тигрес», ТзОВ «АйСіті Груп» та інші.

Для початку роботи з ознайомлення з роботою підприємства пропонуємо дослідити основні економічні показники господарської діяльності товариства за 2020-2024 роки. Складемо узагальнюючу таблицю (табл. 2.2) за даними фінансової звітності (додатки А, Б, В, Г, Д).

Таблиця 2.2 – Основні економічні показники фінансово-господарської діяльності ТзОВ «Візуал» за 2020-2024 роки, тис. грн

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення у 2020-2024 рр.	
						абсолютне, тис. грн	відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	725,6	830,9	496,8	857,5	1015,0	289,4	39,9
Собівартість реалізованої продукції	367,9	398,4	193,1	421,1	495,0	127,1	34,5
Валовий прибуток від реалізації	357,7	432,5	303,7	436,4	520	162,3	45,4
Інші операційні витрати	276,2	382,7	251,8	317,0	345,0	68,8	24,9
Інші витрати	3,1	3,6	2,3	4,0	5,0	1,9	61,3
Разом доходи	725,6	830,9	496,8	857,5	1015,0	289,4	39,9
Разом витрати	647,2	784,7	447,2	742,1	845,0	197,8	30,6
Прибуток до оподаткування	78,4	46,2	49,6	115,4	170	91,6	116,8
Рентабельність продукції, %	97,23	108,56	157,28	103,63	105,05	7,82	X
Чистий прибуток	64,3	37,9	40,7	94,6	140	75,7	117,7

Як бачимо, загальний рух фінансових показників компанії протягом п'яти років свідчить про значні зміни у фінансовому стані підприємства: усі показники показали позитивну динаміку.

Чистий дохід від реалізації продукції показав позитивну тенденцію, зростаючи на 289,4 тис. грн, що становить 39,9% відносно 2020 року, що вказує на розширення обсягів продажу та підвищення конкурентоспроможності продукції. Спостерігалось також значне збільшення собівартості реалізованої

продукції на 127,1 тис. грн (34,5%), але вищий ріст чистого доходу вказує на збільшення ефективності виробництва та реалізації, що підтверджує зріст валового прибутку на 162,3 тис. грн або на 45,4%. Про що свідчить одночасний ріст чистого прибутку та собівартості.

Витрати підприємства у 2024 році збільшилися порівняно з 2020 роком на 197,8 тис. грн (на 30,6%), що зумовлено зростанням операційних і інших витрат, однак цей ріст є виправданим на тлі суттєвого збільшення доходів.

Прибуток до оподаткування суттєво зріс на кінець 2024 року, на 91,6 тис. грн або на 116,8%, засвідчуючи покращення фінансової результативності компанії. Звісно, разом з цим й чистий прибуток збільшився на 75,7 тис. грн або на 117,7%, що є ознакою успішного фінансового управління та ефективності виробничо-економічної діяльності компанії.

Для ефективного розвитку фінансово-господарської діяльності, підприємству необхідно регулярно здійснювати всебічну оцінку свого фінансового стану. Вона дає змогу визначити рівень забезпеченості власними оборотними ресурсами, відповідність обсягів запасів потребам виробництва, своєчасність розрахунків і рівень платоспроможності. Ретельний аналіз фінансового стану допомагає встановити сильні та слабкі сторони діяльності, виявити, що впливає на фінансову стійкість поліграфічного підприємства та визначити напрями її зміцнення. Отже, результати такого аналізу є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і пошуку шляхів підвищення ефективності функціонування підприємства у певний період.

Для розширеної оцінки фінансового стану підприємства, ми проаналізуємо його активи та пасиви, для чого використаємо дані фінансової звітності ТзОВ «Візуал» (додатки А, Б, В, Г, Д). Проведемо аналіз структури та динаміки активів ТзОВ «Візуал» та розмістимо результати у додатку Е (табл. Е.1).

З таблиці Е.1 бачимо – активи підприємства зросли у період 2020-2024 років на 224,1 тис. грн або на 26,4%, на що вплинуло збільшення оборотних активів на 501 тис. грн (123,8%). Це збільшення відбулось за

рахунок їх складових: кількість запасів збільшились на 348,6 тис. грн (95,1%), дебіторська заборгованість підвищилась на 41 тис. грн, що можна вважати негативним приростом, оскільки такі тенденції можуть означати неефективну кредитну політику підприємства до покупців, неплатоспроможність частини покупців. Щодо грошових коштів – їх кількість зросла досить суттєво, на 111,4 тис. грн.

Вартість необоротних активів за 2020-2024 роки значно знизилась – на 276,9 тис. грн або на 62,5%, що свідчить про зношення основних засобів за ці роки. Адже при цьому сума основних засобів знизилась на 276,9 тис. грн, а сума інших необоротних активів залишилась незмінною – вона становить 1,0 тис. грн. За рахунок цього частка необоротних активів у загальній вартості активів зменшилась на 36,7%, за рахунок зменшення питомої ваги основних засобів на кінець 2024 року у порівнянні з 2020 роком.

Відповідно до цього, частка оборотних активів зросла на 36,7%, в більшій мірі через збільшення частки запасів – на 23,5%. Дебіторська заборгованість у 2024 році становить 7,3% від усіх активів, що більше на 2,9% ніж у 2020 році, а частка грошових коштів та їх еквівалентів зросла на 10,4%.

Як підсумок, можемо виділити, що збільшення частки оборотних активів у майні може свідчити про формування мобільнішої структури активів, яка сприяє прискоренню оборотності активів підприємства. Одночасно з цим частка необоротних активів зменшилась, а це означає, що темпи росту оборотних активів перевищують темпи зростання необоротних. На підприємстві спостерігається тенденція прискорення оборотності всього майна підприємства. Результатом може бути вивільнення частини коштів.

Розглянемо структуру та динаміку пасивів ТзОВ «Візуал» (табл. Ж.1), який допоможе нам виявити зміни в цінностях підприємства, а також дозволить визначити, як змінюється склад пасивів з часом. Вагомість дослідження полягає в досягненні контролю над фінансовим станом, прогнозування та прийняття управлінських рішень. Аналіз пасивів допомагає побачити наявні ризики, забезпечити платоспроможність та ефективно управління фінансами

підприємства.

За даними табл. Ж.1 робимо наступні висновки: майно підприємства сформоване переважно за рахунок власного капіталу, частка якого на кінець 2024 року становить 97,4%. Порівняно з 2020 роком його частка знизилась на 0,5%. Отже, частка залученого капіталу, навпаки, збільшилась на 0,5%, адже у 2020 році вона становила 2,1%, а в 2024 – 2,6%.

Власний капітал підприємства на кінець 2020 року становив 830 тис. грн, а на кінець 2024 року – 1043,8 тис. грн, тобто його сума збільшилась на 213,8 тис. грн або на 25,8%. Такий приріст відбувся за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку: на кінець 2020 року він становив 458 тис. грн, а на кінець 2024 року – 671,8 тис. грн при цьому його частка у загальній вартості змінилась з 54% на 62,7%, тобто збільшилась на 8,7%.

Сума зареєстрованого капіталу не змінилась за 2021-2022 роки, проте при цьому його питома вага знизилась на 9,9%. Неоплачений капітал також залишився незмінним за 2020-2024 роки, хоча й питома вага знизилась на 0,7%.

Довгострокові зобов'язання у 2020-2024 роках в підприємства відсутні, отже підприємство має змогу існувати за допомогою власних коштів чи короткострокових позик та без застосування довгорічних кредитів.

Поточні зобов'язання підприємства за 2020-2024 роки зросли на 10,3 тис. грн, що у порівнянні з базовим періодом становить 58,2%. Поточні зобов'язання сформовані за рахунок кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом. Збільшення цієї суми є негативною тенденцією для підприємства, проте такі коливання протягом п'яти років припустимі.

На кінець 2024 року дебіторська заборгованість (78,5 тис. грн) перевищує кредиторську (28 тис. грн) на 50,5 тис. грн. Перевищення дебіторської заборгованості над поточним зобов'язаннями не є позитивним для підприємства, оскільки йому необхідно розраховуватися за боргами перед кредиторами незалежно від того, отримує воно кошти від своїх дебіторів, чи ні.

Якщо узагальнити результати аналізу, можна сказати, що підприємство працює досить стабільно й упевнено виконує свої фінансові зобов'язання та

при цьому підтримує належний рівень платоспроможності. Разом із цим, аналіз структури пасивів показує ефективне управління довгостроковими та короткостроковими зобов'язаннями, що забезпечує необхідний рівень ліквідності та фінансової гнучкості. Поступове зростання власного капіталу говорить про зміцнення фінансової основи та ефективне використання ресурсів, як наслідок, можемо припустити, що компанія розвивається без надмірної залежності від позикових коштів і має певний запас міцності на майбутнє. Загалом підприємство має потенціал для подальшого розвитку, розширення діяльності та зміцнення позицій серед конкурентів, а фінансовий стан можна охарактеризувати як стабільний і перспективний.

Після аналізу структури та динаміки активів і пасивів підприємства, доцільно оцінити майновий стан ТЗОВ «Візуал», що характеризує рівень забезпеченості підприємства основними засобами, їх технічний стан та ефективність використання. Для цього розглянемо динаміку основних коефіцієнтів за досліджуваний період (табл. 2.3) за допомогою методики, яку ми розмістили в таблиці І.1 (додаток І).

Таблиця 2.3 – Аналіз показників майнового стану ТЗОВ «Візуал» за 2020-2024 роки

Назва показників	Значення показників					Абсолютна зміна (+;-)			
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2021-2020 роки	2022-2021 роки	2023-2022 роки	2024-2023 роки
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,390	0,486	0,581	0,677	0,772	0,096	0,096	0,096	0,096
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,610	0,514	0,419	0,323	0,228	-0,096	-0,096	-0,096	-0,096
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт вибуття	0,390	0,486	0,581	0,677	0,772	0,096	0,096	0,096	0,096

За даними таблиці 2.3 бачимо, що майновий стан ТЗОВ «Візуал» за

досліджуваний період свідчить про системне та тривале виснаження основних засобів, яке не компенсується жодними інвестиціями в їх оновлення чи модернізацію. Зростання рівня зносу паралельно з зниженням придатності означає, що підприємство експлуатує обладнання до межі його фізичного ресурсу, не забезпечуючи відтворення матеріально-технічної бази. Повна відсутність оновлення протягом п'яти років підтверджує, що процес відновлення основних засобів фактично зупинений. За таких умов виробничі потужності з кожним роком втрачають ефективність, що може призвести до зниження якості продукції, збільшення частоти технічних збоїв та зростання витрат на обслуговування. Зношене обладнання зазвичай супроводжується підвищеними експлуатаційними витратами, тривалішими простоями і вищими ризиками незапланованих ремонтів, що негативно позначається на собівартості продукції та загальній операційній ефективності.

Отже, загальна характеристика майнового стану ТзОВ «Візуал» демонструє деградацію виробничої бази та накопичення фізичного і морального зносу активів. Вразливість підприємства таким чином посилюється, стримує його розвиток і створює довгострокові загрози конкурентоспроможності. За таких умов стратегічним завданням менеджменту має стати формування програми модернізації, пошук джерел інвестування та оптимізація структури основних засобів для збереження виробничої спроможності й забезпечення стабільних фінансових результатів у майбутньому.

Розглянуті структура капіталу та фінансові результати свідчать про загальний стан фінансової діяльності підприємства. Для більш повної характеристики доцільно провести аналіз ліквідності та платоспроможності, оскільки саме ці показники відображають спроможність підприємства підтримувати стабільність у коротко- та довгостроковій перспективі.

Поняття платоспроможність та ліквідність дуже подібні, проте їх не можна назвати однаковими, так як від ступеня ліквідності залежить платоспроможність. Саме тому для її аналізу необхідно спочатку дослідити

показники ліквідності.

Високою ліквідність підприємства вважається тоді, коли період трансформування майна в грошові кошти найшвидший. Іншими словами, вона характеризує механізм перетворення активів у гроші, з ціллю вчасної оплати зобов'язань. Аналіз ліквідності здійснюється за допомогою групування активів за рівнем ліквідності та пасивів за терміном погашення для подальшого аналізу за методикою, висвітленою у додатку К (табл. К.1).

Проведемо аналіз ліквідності активів ТзОВ «Візуал» за 2020-2024 роки. Результати відобразимо у таблиці Л.1.

Як бачимо з таблиці Л.1 – найбільшу частку активів практично за усі роки становлять повільноліквідні. До того ж, вони зростають – в 2021 році на 81,5 тис. грн, в 2022 році на 80,7 тис. грн, в 2023 році – на 100,7 тис. грн, а у 2024 – на 85,7 тис. грн, що свідчить про накопичення запасів на підприємстві і таку тенденцію не можна назвати позитивною, оскільки для перетворення запасів на кошти треба час для їх продажу і це не завжди швидко.

Важколіквідні активи також займають велику частку валюти балансу – в 2020 році – 52,3%, проте з наступними роками ідуть на зменшення: в 2021 році їх частка вже становить 41,9%, в 2022 – 33%, в 2023 – 22,9% і в 2024 році взагалі 15,5%, це можна назвати хорошою динамікою, проте це відбувається не через продаж необоротних активів, а лише через знос, оскільки їх первісна вартість протягом трьох років не змінюється і сума зменшується однаково протягом усіх років на 69,2 тис. грн.

Швидколіквідні активи підвищуються протягом практично всього часового періоду, що відбувається завдяки збільшенню дебіторської заборгованості на 26,3 тис. грн в 2022 році, на 15,7 тис. грн в 2023 році та на 16,6 тис. грн протягом 2024 року. Хоч контрагенти оплатять рахунки найближчим часом, це може негативно вплинути на підприємство, оскільки за умови оплати товарів одразу, товариство отримало б більше грошей, що збільшило б частку високоліквідних активів.

Високоліквідні активи показали позитивну динаміку: їх частка в загальній

сумі активів зростає з 0,1 до 10,5%. Хоча в 2022 році їх кількість знизилась на 5,9 тис. грн, протягом інших років було лише зростання. Проте їх кількість в балансі свідчить про те, що на підприємстві лише незначну частку займають активи, які можна буде швидко реалізувати для покриття своїх зобов'язань.

Проведемо аналіз пасивів ТзОВ «Візуал» за терміном погашення за 2020-2024 роки. Результати зобразимо у таблиці М.1.

З таблиці М.1 бачимо, що короткострокові та довгострокові пасиви в підприємства відсутні, про що свідчить наявність в підприємства заборгованостей лише з бюджетом, які є найбільш терміновими. Вони займають незначну частку балансу: в 2020 році – 2,1%, в 2021 році – 2,7%, в 2022 відбулось зниження до 1,7%, але на кінець 2024 року зріст до 2,6%.

Питома вага власного капіталу в загальній структурі пасивів зберігає стабільність. Невелике зростання показника до 98,3% в 2022 році зумовлене зменшенням частки найтерміновіших зобов'язань.

Отже, за даними ТзОВ «Візуал» та проведеними розрахунками (див. табл. И.1, табл. К.1) на кінець 2020 року:

$$A_1 \leq P_1; \quad A_2 \geq P_2; \quad A_3 \geq P_3; \quad A_4 \leq P_4.$$

Можна зробити висновок, що протягом 2020 року баланс ТзОВ «Візуал» не є абсолютно ліквідним, оскільки не виконується умова $A_1 \geq P_1$. Нестача високоліквідних активів для погашення найбільш термінових зобов'язань цього року склала – 16,8 тис. грн.

Нестача у підприємства грошових коштів та інших високоліквідних активів групи A_1 частково компенсується надлишком активів групи A_2 (на 37,5 тис. грн). Проте в реальній платіжній ситуації менш ліквідні активи не зможуть замінити більш ліквідні, оскільки така компенсація є лише вартісною.

На кінець кожного року у період 2021-2024 років виконується умова:

$$A_1 \geq P_1; \quad A_2 \geq P_2; \quad A_3 \geq P_3; \quad A_4 \leq P_4$$

Це свідчить про абсолютну ліквідність підприємства.

На основі проведеного аналізу можемо оцінити показники платоспроможності, для цього використаємо коефіцієнти зазначені в додатку К

(табл. К.2). Результати зведемо в таблицю 2.4.

Таблиця 2.4 – Показники платоспроможності ТзОВ «Візуал» за 2020-2024 роки

Показник	Оптимальне значення	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\geq 0,2$	0,051	2,091	2,903	4,08	4,011
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\geq 1,0$	2,169	2,913	5,903	6,566	6,814
Коефіцієнт поточної ліквідності	$\geq 1,5$	22,870	21,421	40,227	31,839	32,35

Проведений аналіз свідчить, що протягом досліджуваного періоду поліграфічне підприємство демонструє стабільну позитивну динаміку більшості показників. Незважаючи на окремі незначні коливання, фінансовий стан товариства покращується, що вказує на підвищення ефективності використання оборотних активів і зміцнення його платоспроможності. Для наочності зміни основних показників ліквідності підприємства проаналізовано їхню динаміку в часі в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз показників платоспроможності ТзОВ «Візуал» за 2020-2024 роки

Показник	Абсолютне відхилення, (+;-)				
	2021-2020 роки	2022-2021 роки	2023-2022 роки	2024-2023 роки	2024-2020 роки
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	2,040	0,812	1,178	-0,070	3,96
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,744	2,989	0,664	0,248	4,645
Коефіцієнт поточної ліквідності	-1,449	18,806	-8,388	0,511	9,48

Розраховані коефіцієнти абсолютної ліквідності значно перевищують оптимальне значення протягом 2020-2024 років. Таким чином, станом на кінець 2021 року товариство могло двічі (209,1%) негайно погасити свою короткострокову заборгованість, на кінець 2022 року цей відсоток зріс до 290,3%, що на 81,2% більше. На кінець 2023 року показник зазнав суттєвих

змін і зріс до 408% або на 117,7% більше, ніж в попередньому році, проте в 2024 році трохи знизився до 401,1%, але такі коливання не змінюють значного перевищення оптимального значення.

Показник швидкої ліквідності підприємства на кінець кожного року зростає порівняно з попереднім. Оскільки в 2020 році коефіцієнт становив 2,169, в 2021 – 2,913, в 2022 – 5,903, в 2023 – 6,566 і в 2024 році 6,814 – такий приріст є позитивним. При цьому рівень швидкої ліквідності є достатньо високим, оскільки за рахунок грошових коштів і очікуваних фінансових надходжень товариство може повністю погасити поточні зобов'язання. Так, станом на кінець 2024 року на 1 грн поточних зобов'язань припадало 6,81 грн грошових коштів та коштів у розрахунках, що на 4,65 грн більше ніж в 2020 році.

З розрахунку показника поточної ліквідності можна зробити висновок, що на кожну гривню поточних зобов'язань на кінець 2020 року припадало 22,87 грн оборотних активів, в 2021 році – 21,42 грн, на кінець 2022 року – 40,23 грн, тобто на 18,81 грн більше, а на кінець 2023 – 31,84 грн, що на 8,39 грн менше ніж попереднього року. Хоча станом на кінець 2023 показник знизився, в 2024 році трохи підвищився до 32,35 грн та протягом всього періоду відповідає нормативному значенню, тобто в підприємства є реальна можливість покриття поточних зобов'язань за рахунок його оборотних засобів. При цьому виявлена тенденція до значного підвищення поточної ліквідності підприємства.

Ліквідність і платоспроможність характеризують короткострокову стабільність підприємства, проте для оцінки його довготривалої фінансової рівноваги необхідно дослідити фінансову стійкість. Якщо вона недостатня, це може спричинити його неспроможність розраховуватися за власними зобов'язаннями, а якщо надлишкова – сприятиме утворенню надмірних запасів та резервів, з огляду на що зростуть витрати на їх утримання, спостерігатиметься недоотримання прибутку та сповільнення темпів економічного розвитку фірми. Фінансова стійкість – один із провідних факторів, який впливає на досягнення підприємством фінансової рівноваги та

фінансової стабільності.

Аналіз проводимо у два етапи: спершу аналізуємо показники, які окреслюють міру забезпеченості запасів джерелами їхнього фінансування, оскільки співвідношення окремих запасів та джерел їх фінансування дає змогу охарактеризувати тип фінансової стійкості, а наступним кроком – обчислюємо відносні показники, які дають можливість побачити співвідношення коштів підприємства за різними джерелами, структуру капіталу.

Для першого етапу виділяють три основні показники, які ми згодом будемо порівнювати з запасами. Обчислимо їх за період 2020-2024 років, використавши фінансову звітність ТзОВ «Візуал» (додатки А, Б, В, Г, Д), а результати зведемо у таблицю 2.6.

Таблиця 2.6 – Визначення типу фінансової стійкості ТзОВ «Візуал», тис. грн

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Запаси	366,4	447,9	528,6	629,3	715,0
Власні оборотні засоби	387,1	503,2	604,1	767,9	877,8
Довгострокові джерела формування запасів	387,1	503,2	604,1	767,9	877,8
Загальна величина джерел формування запасів	404,8	527,4	619,5	792,8	905,8
ВОЗ-З	20,7	55,3	75,5	138,6	162,8
ДДЗ-З	20,7	55,3	75,5	138,6	162,8
ДФЗ-З	38,4	79,5	90,9	163,5	190,8

Проаналізувавши показники, дослідивши роботи науковців про фінансову стійкість та запозичивши у вітчизняних авторів методику визначення типу фінансової стійкості (див. табл. Н.1), можемо сказати, що оскільки всі запаси повністю покриваються власними оборотними запасами, то підприємство є незалежним від зовнішніх кредиторів, а отже має абсолютну фінансову стійкість протягом усіх досліджуваних років.

Наступний етап – розрахунок відносних показників, який необхідний для комплексної оцінки фінансової стійкості підприємства. Проведемо комплексну оцінку фінансової стійкості ТзОВ «Візуал» за даними додатків А, Б, В, Г, Д (див. табл. 2.7) та на основі методики, яку ми висвітлили у додатку Н

(табл. Н.2). Відповідно до проведених розрахунків, узагальнимо висновок про стійкість ТзОВ «Візуал», але одразу можемо сказати, що фінансова стійкість цього підприємства залишається високою і стабільною протягом усіх років, які ми дослідили.

Таблиця 2.7 – Показники фінансової стійкості ТзОВ «Візуал» за 2020-2024 роки

Назва показників	Значення показників				
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,979	0,973	0,983	0,976	0,974
Коефіцієнт фінансової залежності	1,021	1,028	1,017	1,025	1,027
Коефіцієнт фінансової стабільності	48,538	35,864	59	40,289	37,279
Коефіцієнт фінансового ризику	0,021	0,028	0,017	0,025	0,027
Коефіцієнт довгострокового залучення позикового капіталу	0	0	0	0	0
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,466	0,569	0,665	0,765	0,841
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	0,002	0,102	0,074	0,132	0,128
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	1,874	2,322	2,984	4,263	6,288

Проведений аналіз свідчить, що коефіцієнт фінансової незалежності протягом 2020-2024 років утримується на високому рівні (0,973-0,983), що свідчить про значну частку власного капіталу в структурі фінансових ресурсів підприємства. Це підтверджує здатність ТзОВ «Візуал» функціонувати автономно та не залежати від зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт фінансової залежності, навпаки, залишається низьким (1,017-1,028), що є позитивним сигналом про мінімальну кредитну залежність і помірне використання позикових коштів.

Коефіцієнт фінансової стабільності має коливання від 35,864 до 59,0, проте в цілому перевищує оптимальні значення. Це свідчить про достатній рівень власних ресурсів для забезпечення довгострокової стабільності діяльності. Показник фінансового ризику залишається незначним (0,017-0,028),

що свідчить про низьку ймовірність втрати фінансової стійкості через надмірну заборгованість.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу стабільно зростає з 0,466 до 0,841, що свідчить про підвищення частки власних оборотних коштів у структурі капіталу та збільшення фінансової гнучкості підприємства. Відповідно, показник маневреності власного оборотного капіталу демонструє коливання, проте у 2024 році залишається вищим, ніж на початку періоду, зростаючи з 0,002 до 0,128 що є позитивним показником покращення ефективності управління власними ресурсами.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикового капіталу рівний нулю протягом всього періоду, що означає відсутність довгострокових кредитів і повну самостійність у фінансуванні власних інвестицій. В свою чергу, показник структури покриття довгострокових вкладень має чітку позитивну тенденцію до зростання з 1,874 до 6,288, що характеризує здатність підприємства фінансувати необоротні активи переважно за рахунок власних коштів.

Для наочності зміни основних показників фінансової стійкості підприємства проаналізовано їхню динаміку в часі в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз показників фінансової стійкості ТЗОВ «Візуал» за 2020-2024 роки

Назва показників	Абсолютна зміна (+;-)			
	2021-2020 роки	2022-2021 роки	2023-2022 роки	2024-2023 роки
1	2	3	4	5
Коефіцієнт фінансової незалежності	-0,006	0,01	-0,007	-0,002
Коефіцієнт фінансової залежності	0,007	-0,011	0,008	0,002
Коефіцієнт фінансової стабільності	-12,674	23,136	-18,711	-3,01
Коефіцієнт фінансового ризику	0,007	-0,011	0,008	0,002
Коефіцієнт довгострокового залучення позикового капіталу	0,000	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,103	0,095	0,101	0,076
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	0,100	-0,028	0,058	-0,004

Продовження таблиці 2.8

1	2	3	4	5
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	0,100	-0,028	0,058	-0,004

Фінансова стійкість ТзОВ «Візуал» характеризується поверхневою стабільністю, але детальні показники говорять про глибші ризики, які поступово послаблюють фінансову базу підприємства. Незважаючи на високі результати коефіцієнта фінансової незалежності, що формально говорить про домінування власного капіталу, структура цього капіталу є недостатньо збалансованою. Зростання коефіцієнту фінансового ризику та відсутність довгострокового фінансування говорять про обмеженість інвестиційних джерел, а отже – про слабкий потенціал для розвитку, модернізації та розширення діяльності.

Коливання коефіцієнта фінансової стабільності вказують на нестійкість внутрішніх джерел фінансування та чутливість підприємства до змін в структурі активів та пасивів. Показники маневреності власного капіталу зростають, проте відповідний показник оборотних ресурсів залишається слабким, показуючи недостатній запас власних ліквідних коштів. Найбільшу загрозу становить різке зростання коефіцієнта структури покриття довгострокових вкладень. Довгострокові активи фінансуються короткостроковими джерелами, суттєво підвищуючи ризик втрати ліквідності. Загалом структура фінансування підприємства виглядає нестійкою.

Після оцінки фінансової стійкості підприємства доцільно перейти до аналізу показників ділової активності, які дозволять визначити інтенсивність використання ресурсів та ефективність операційної діяльності ТзОВ «Візуал». Для цього розглянемо ключові коефіцієнти оборотності активів, дебіторської та кредиторської заборгованості, запасів тощо за досліджуваний період (табл. 2.9), використовуючи методику, наведену в таблиці П.1 (додаток П).

Як бачимо з таблиці 2.9 – підприємство працює нерівномірно.

Таблиця 2.9 – Показники ділової активності ТзОВ «Візуал» за 2020-2024 роки

Назва показників	Значення показників				
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Коефіцієнт оборотності активів	0,872	0,955	0,547	0,879	0,967
Тривалість одного обороту активів, днів	413	377	658	410	372
Коефіцієнт обіговості запасів	1,133	0,979	0,395	0,727	0,736
Тривалість одного обороту запасів, днів	318	368	910	495	489
Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості	25,282	28,951	15,032	15,865	14,459
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	14	12	24	23	25
Коефіцієнт обіговості кредиторської заборгованості	10,602	19,017	9,753	20,898	18,715
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	34	19	37	17	19
Коефіцієнт оборотності основних засобів	1,523	2,040	1,469	3,189	5,084
Тривалість одного обороту основних засобів, днів	236	176	245	113	71
Тривалість фінансово-експлуатаційного циклу, днів	298	361	897	500	494
Тривалість операційного циклу, днів	332	380	934	518	514

Особливо складним став 2022 рік, в якому практично всі процеси уповільнились, приміром, активи та запаси почали обертатися значно повільніше, показуючи труднощі у виробництві чи реалізації продукції підприємства, які призвели до утримання капіталу в запасах і затримок надходження коштів.

В наступних роках ситуація поступово вирівнялась, але повністю повернутися до ефективної роботи не вдалось. Оборотність дебіторської заборгованості погіршилась, означаючи, що гроші від покупців надходять повільніше, ніж раніше. В той самий час підприємство досить швидко розраховується з своїми постачальниками, створюючи певний дисбаланс: кошти вибувають швидше, ніж повертаються.

Покращення оборотності основних засобів виглядає позитивним моментом, тому що свідчить про активніше використання виробничих

потужностей. Проте, з огляду на високий рівень зношення обладнання, це може бути ознакою того, що підприємство працює на межі своїх технічних можливостей.

Можемо виділити, що ділова активність підприємства залишається посередньою. Наявні сприятливі умови для адаптації після кризових періодів, проте ТзОВ «Візуал» не повертається до стабільних та передбачуваних результатів. Ми бачимо в цій ситуації потребу в точнішому плануванні виробництва, кращому управлінні запасами та більш продуманій роботі з дебіторами, щоб уникнути затримок та забезпечити рівномірний операційний ритм.

Для наочності зміни основних показників ділової активності підприємства проаналізовано їхню динаміку в часі в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз показників ділової активності ТзОВ «Візуал» за 2020-2024 роки

Назва показників	Абсолютна зміна (+;-)			
	2021-2020 роки	2022-2021 роки	2023-2022 роки	2024-2023 роки
Коефіцієнт оборотності активів	0,084	-0,408	0,331	0,088
Тривалість одного обороту активів, днів	-36	281	-248	-37
Коефіцієнт обіговості запасів	-0,155	-0,583	0,332	0,009
Тривалість одного обороту запасів, днів	50	542	-415	-6
Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості	3,669	-13,919	0,833	-1,406
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	-2	12	-1	2
Коефіцієнт обіговості кредиторської заборгованості	8,414	-9,264	11,146	-2,184
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	-15	18	-20	2
Коефіцієнт оборотності основних засобів	0,517	-0,571	1,720	1,895
Тривалість одного обороту основних засобів	-60	69	-132	-42
Тривалість фінансово-експлуатаційного циклу, днів	63	536	-397	-6
Тривалість операційного циклу, днів	48	554	-417	-4

Дослідження в таблиці 2.10 дозволяє узагальнити, що ділова активність ТЗОВ «Візуал» за 2023-2024 роки покращилася після різкого спаду в 2022 році. Оборотноість активів і запасів зросла, а тривалість їхнього обороту скоротилася, демонструючи стабілізацію роботи підприємства та ефективніше використання ресурсів. Незначне погіршення оборотності дебіторської заборгованості врівноважується покращенням оборотності кредиторської, вказуючи на стабільніші розрахунки з постачальниками. Скорочення фінансово-експлуатаційного циклу підтверджує підвищення ліквідності та раціональніше управління оборотним капіталом.

Після дослідження ділової активності підприємства важливо проаналізувати рівень його рентабельності, який відображає здатність генерувати прибуток від використання наявних ресурсів. Показники рентабельності дають змогу оцінити ефективність управління підприємством та його фінансову результативність. Для цього розглянемо динаміку відповідних коефіцієнтів ТЗОВ «Візуал» за 2020-2024 роки (табл. 2.11), використовуючи методичні рекомендації, викладені в таблиці Р.1 (додаток Р).

Таблиця 2.11 – Аналіз рентабельності ТЗОВ «Візуал» за 2020-2024 роки, %

Назва показників	Значення показників				
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Чиста рентабельність активів	7,6	4,2	4,4	9,2	13,1
Економічна рентабельність активів (коефіцієнт економічної рентабельності)	9,2	5,2	5,4	11,2	15,9
Рентабельність капіталу	7,6	4,2	4,4	9,2	13,1
Чиста рентабельність власного капіталу (коефіцієнт фінансової рентабельності)	7,7	4,4	4,5	9,4	13,4
Рентабельність продукції, робіт, послуг (коефіцієнт комерційної рентабельності)	97,2	108,6	157,3	103,6	105,1
Валова рентабельність продажу	49,3	52,1	61,1	50,9	51,2
Операційна рентабельність продажу	10,8	5,6	10,0	13,5	16,7
Чиста рентабельність продажу	8,9	4,6	8,2	11,0	13,8

Впродовж 2020-2024 років рентабельність діяльності ТзОВ «Візуал» демонструє переважно позитивну динаміку. Чиста рентабельність активів зросла з 7,6% до 13,1%, отже підприємство стало ефективніше використовувати свої активи для отримання прибутку. Економічна рентабельність активів підвищилась із 9,2% до 15,9%, відображаючи зростання загальної результативності використання капіталу та поліпшення операційної ефективності. Рентабельність капіталу зберігає аналогічну тенденцію, свідчачи про зростання дохідності інвестованих коштів і зміцнення фінансової стабільності підприємства. Підвищення чистої рентабельності власного капіталу з 7,7% до 13,4% свідчить про ефективне використання власних ресурсів, зростання прибутковості на вкладений капітал і посилення інвестиційної привабливості. Рентабельність продукції, робіт і послуг має коливальну динаміку, однак навіть після пікового значення у 2022 році (157,3%) залишається на високому рівні, що вказує на збереження конкурентних позицій підприємства на ринку.

Валова рентабельність продажу хоч і була найвищою в 2022 році та становила 61,1%, проте протягом 2020-2024 років підвищилась з 49,3% до 51,2%. Операційна рентабельність продажу за цей час зросла з 10,8% до 16,7%, засвідчуючи зростання прибутковості ключових бізнес-процесів, результативність контролю над операційними витратами та більш виважене залучення наявних активів. Зростання чистої рентабельності продажу з 8,9% до 13,8% свідчить про посилення фінансових результатів і збільшення чистого прибутку, який отримується з кожної гривні реалізованої продукції. В цілому показники рентабельності підтверджують стабільне покращення фінансового стану ТзОВ «Візуал», зростання ефективності використання активів і власного капіталу, що свідчить про посилення прибутковості та конкурентоспроможності підприємства.

2.3 Перевірка висунутих гіпотез фінансового стану поліграфічних підприємств

В цьому підрозділі, спираючись на методичні підходи, окреслені в п. 2.1 здійснимо практичну перевірку висунутих гіпотез фінансового стану поліграфічних підприємств на прикладі ТзОВ «Візуал». На основі даних фінансової звітності підприємства за 2020-2024 роки розрахуємо показники, що охарактеризують структуру активів і капіталу, рентабельність, оборотність та ділову активність, а також оцінимо тісноту взаємозв'язків між ними згідно з обраним економіко-математичним інструментарієм. Отримані результати порівняємо з очікуваннями, закладеними у гіпотезах, що дасть змогу зробити обґрунтований висновок щодо їх підтвердження або потреби в уточненні.

Насамперед ми перевіримо першу гіпотезу, згідно з якою активи поліграфічного підприємства обумовлені розміром його власного капіталу. Для цього на основі даних фінансової звітності ТзОВ «Візуал» за 2020-2024 роки нами буде узагальнено інформацію про обсяг активів і власного капіталу, сформовано аналітичну таблицю та здійснено кореляційно-регресійний аналіз їх взаємозв'язку. Отримані результати дадуть можливість з'ясувати, наскільки тісно зміна власного капіталу пов'язана зі зміною вартості активів підприємства та чи підтверджується висунута гіпотеза на практиці.

Для перевірки цієї гіпотези ми, на основі даних додатків Е та Ж, узагальнили інформацію про загальну суму активів і власного капіталу ТзОВ «Візуал» за 2020-2024 роки в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Взаємозв'язок між активами та власним капіталом ТзОВ «Візуал» за 2020-2024 роки, тис. грн

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Активи всього	847,7	892,1	924,0	1028,1	1071,8
Власний капітал	830,0	867,9	908,6	1003,2	1043,8
Частка власного капіталу в активах, %	97,9	97,3	98,3	97,6	97,4

Як бачимо з таблиці 2.12, протягом 2020-2024 років активи підприємства збільшилися з 847,7 до 1071,8 тис. грн, тобто на 224,1 тис. грн, або на 26,4%. Одночасно власний капітал зріс з 830,0 до 1 043,8 тис. грн (на 213,8 тис. грн, або на 25,8%). При цьому частка власного капіталу в загальній сумі джерел фінансування у всі роки залишається стабільно високою й перевищує 97% (в межах 97,3-98,3%), що свідчить про те, що майже всі активи формуються за рахунок власних джерел.

Різниця між активами та власним капіталом або загальний обсяг зобов'язань впродовж аналізованого періоду коливається лише в межах 15,4-28,0 тис. грн, що відповідає приблизно 2-3% валюти балансу. Можна сказати, що роль позикового капіталу в фінансуванні активів є мінімальною, а їх приріст забезпечується переважно за рахунок нарощення власного капіталу.

Використаємо кореляційний аналіз для того, щоб кількісно оцінити міцність зв'язку між активами та власним капіталом. Опираючись на дані ТзОВ «Візуал» за 2020-2024 роки було розраховано коефіцієнт кореляції між сумою активів та власним капіталом, який становить приблизно 0,999. Збільшення власного капіталу практично повністю супроводжується відповідним збільшенням активів, тому значення обчисленого показника підтверджує тісний прямий зв'язок. Застосуємо регресійний аналіз та побудуємо лінійну модель залежності активів від власного капіталу у вигляді рівняння:

$$A=1,04 \times BK - 15,89, \quad (2.1)$$

де А – загальна сума активів, тис. грн;

БК – власний капітал, тис. грн.

Отримане рівняння показує, що при збільшенні власного капіталу на 1 тис. грн сума активів у середньому зростає приблизно на 1,04 тис. грн, тобто практично один до одного з невеликим додатковим ефектом, пов'язаним із залученням незначної частки позикових коштів.

Якість побудованої моделі підтверджується високим значенням коефіцієнта детермінації $R^2 \approx 0,998$, що означає: близько 99,8% варіації суми активів пояснюється зміною власного капіталу. Частка «невипадкових» коливань, які не пояснюються моделлю, є вкрай незначною.

Для перевірки статистичної значущості виявленого зв'язку ми, на основі розрахованого коефіцієнта кореляції, визначили t-статистику та порівняли її з табличним значенням t-критерію при рівні значущості 0,05 і 3 ступенях свободи. Оскільки фактичне значення $t \approx 43,09$ суттєво перевищує критичне $t \approx 3,18$, зв'язок між активами та власним капіталом є статистично значущим і не може вважатися випадковим.

Отже, результати розрахунків і побудована кореляційно-регресійна модель підтверджують, що активи поліграфічного підприємства практично повністю формуються за рахунок власного капіталу, а їх приріст обумовлений насамперед зростанням власних джерел фінансування. Таким чином, гіпотеза №1 знаходить своє підтвердження на даних ТзОВ «Візуал».

Після перевірки першої гіпотези, яка стосувалася залежності активів від власного капіталу, перейдемо до аналізу короткострокових зобов'язань та ресурсів, за рахунок яких вони можуть бути погашені. Важливим елементом фінансової стабільності підприємства є співвідношення між поточними зобов'язаннями та високоліквідними активами, насамперед грошовими коштами та їх еквівалентами. В зв'язку з цим, перевіримо другу гіпотезу. Для перевірки її перевірки ми узагальнили у таблиці 2.13 дані про обсяг грошових коштів та їх еквівалентів і поточних зобов'язань ТзОВ «Візуал» за 2020–2024 роки.

Таблиця 2.13 – Взаємозв'язок між високоліквідними активами та поточними зобов'язаннями ТзОВ «Візуал» за 2020-2024 роки, тис. грн

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Високоліквідні активи	0,9	50,6	44,7	101,6	112,3
Поточні зобов'язання	17,7	24,2	15,4	24,9	28

З таблиці 2.13 одразу видно, що обсяги грошових коштів значно коливаються за роками й у більшості періодів суттєво перевищують величину поточних зобов'язань, показуючи наявність істотного «запасу» ліквідності. Водночас в роки з вищими поточними зобов'язаннями спостерігаються й вищі значення високоліквідних активів, даючи підстави припускати наявність певної залежності між цими показниками.

Згідно з методикою, описаною у підрозділі 2.1, на основі даних таблиці 2.13 проведено кореляційно-регресійний аналіз. Розрахований коефіцієнт лінійної кореляції між високоліквідними активами та поточними зобов'язаннями становить $R \approx 0,801$, що показує досить тісний прямий зв'язок: зі зростанням величини поточних зобов'язань обсяг грошових коштів, як правило, збільшується. Коефіцієнт детермінації $R^2 \approx 0,642$ означає, що близько 64,2% варіації обсягу високоліквідних активів пояснюється зміною поточних зобов'язань, а решта зумовлена впливом інших чинників.

Проведений регресійний аналіз дав змогу оцінити, як зміна поточних зобов'язань позначається на обсязі високоліквідних активів. Розраховані параметри моделі показали, що зі збільшенням поточних зобов'язань обсяг грошових коштів та їх еквівалентів у середньому зростає, тобто між показниками спостерігається прямий зв'язок. За результатами оцінки близько 64 % варіації обсягу високоліквідних активів пояснюється зміною поточних зобов'язань, що підтверджує наявність достатньо тісної залежності між ними. Водночас повністю вплив поточних зобов'язань на обсяг грошових коштів не вичерпує всіх чинників, тому отриманий зв'язок слід розглядати як статистично обґрунтований, але не виключний.

Для оцінки статистичної надійності отриманої залежності ми розрахували t-статистику для коефіцієнта при показнику поточних зобов'язань і порівняли її з табличним значенням t-критерію Стьюдента. На традиційному рівні значущості 0,05 отриманий результат виявився недостатньо переконливим: ймовірність того, що виявлений зв'язок між високоліквідними активами та поточними зобов'язаннями виник випадково, оцінюється приблизно в 10%, що

дещо вище за допустиме значення 5%. Тому на традиційному рівні значущості цей зв'язок не можна вважати цілком надійним. З огляду на невелику кількість спостережень, додатково було проведено перевірку на більш «м'якому» рівні значущості 0,15. За таких умов побудований 85-відсотковий довірчий інтервал для оцінки коефіцієнта при показнику поточних зобов'язань повністю розташований у зоні додатних значень, що дає підстави вважати вплив поточних зобов'язань на обсяг високоліквідних активів статистично значущим за прийнятої 15-відсоткової ймовірності помилки.

Підсумовуючи результати аналізу, можемо зробити висновок, що у 2020-2024 роках обсяг високоліквідних активів ТзОВ «Візуал» дійсно пов'язаний з величиною його поточних зобов'язань, оскільки в періоди з більшим рівнем короткострокових зобов'язань підприємство формує вищі залишки грошових коштів. Відповідно, гіпотеза №2 загалом підтверджується, хоча встановлений зв'язок має обмежену статистичну надійність і потребує подальшої перевірки на розширеній вибірці.

Третя гіпотеза дослідження передбачає, що обсяг власних оборотних засобів поліграфічного підприємства визначається величиною нерозподіленого прибутку. Для її перевірки згрупуємо дані щодо власних оборотних засобів, розрахованих у табл. 2.6, та нерозподіленого прибутку, поданого у табл. Ж.1, за 2020-2024 роки (табл. 2.14).

Таблиця 2.14 – Власні оборотні засоби та нерозподілений прибуток ТзОВ «Візуал» за 2020-2024 роки, тис. грн

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Власні оборотні засоби	387,1	503,2	604,1	767,9	877,8
Нерозподілений прибуток	458,0	495,9	536,6	631,2	671,8

Як видно з табл. 2.14, в 2020-2024 роках підприємство демонструє стале нарощування як власних оборотних засобів, так і нерозподіленого прибутку. Обсяг власних оборотних засобів зріс з 387,1 до 877,8 тис. грн, тобто на 490,7 тис. грн, або на 126,8%. За цей самий період нерозподілений прибуток збільшився з 458,0 до 671,8 тис. грн, що відповідає приросту на 213,8 тис. грн,

або 46,7%. Динаміка показує, що значна частина прибутку не вилучається з бізнесу, а спрямовується на формування власного оборотного капіталу, що узгоджується з результатами аналізу структури пасивів, де зростання власного капіталу відбувається саме за рахунок нерозподіленого прибутку.

Для більш достовірної перевірки гіпотези проведено кореляційно-регресійний аналіз, в якому результативним показником виступали власні оборотні засоби, а факторним – нерозподілений прибуток. Отриманий коефіцієнт кореляції $R \approx 0,995$, вказує на дуже тісний прямий зв'язок між показниками. Значення коефіцієнта детермінації $R^2 \approx 0,99$ означає, що близько 99% варіації власних оборотних засобів пояснюється змінами нерозподіленого прибутку, а лише близько 1% – іншими факторами.

Надійність отриманої моделі підтверджують розрахунки: показник F-критерію має дуже велике значення, понад 300, а ймовірність того, що такий результат випадковий, є майже нульовою – близько 0,0004, тобто значно менше традиційного 0,05. Звідси випливає, що вплив нерозподіленого прибутку на власні оборотні засоби є реальним і стійким. Іншими словами, збільшення нерозподіленого прибутку справді супроводжується зростанням власних оборотних засобів: орієнтовно кожні додаткові 1 тис. грн нерозподіленого прибутку дають приріст власних оборотних засобів приблизно на 2,2 тис. грн.

Отже, результати розрахунків дозволяють зробити висновок, що третя гіпотеза дослідження повністю підтверджується: для ТЗОВ «Візуал» збільшення обсягу власних оборотних засобів практично повністю обумовлено нарощуванням нерозподіленого прибутку. Проведене дослідження підкреслює важливість зваженої дивідендної політики та спрямування значної частини отриманого прибутку на реінвестування, що є ключовою передумовою зміцнення фінансової стабільності поліграфічного підприємства в умовах воєнної економіки.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ПОЛІГРАФІЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1 SWOT-аналіз та стратегічні рекомендації для ТзОВ «Візуал»

В попередніх розділах роботи було розкрито теоретичні засади фінансової стабільності підприємств поліграфічної галузі та проаналізовано фінансовий стан ТзОВ «Візуал» в динаміці за 2020-2024 роки. Узагальнивши результати комплексного аналізу фінансового стану товариства з обмеженою відповідальністю «Візуал» за 2020-2024 роки, можна зробити висновок, що підприємство в загальному функціонує стабільно: показники ліквідності та платоспроможності суттєво перевищують мінімально допустимі значення, а залежність від позикового капіталу є незначною. Актуальність розробки шляхів покращення діяльності поліграфічного підприємства обґрунтовується тим, що в умовах воєнного стану, логістичних обмежень та цифровізації, значення ефективного управління фінансовими ресурсами суттєво зростає, оскільки саме від цього залежить здатність підприємства адаптуватися до зовнішніх викликів і забезпечувати стійкий розвиток.

Ми виявили – протягом 2020-2024 років суб'єкт господарювання демонструє позитивну тенденцію зростання прибутку, а також зберігає високий рівень забезпеченості власним капіталом, тим самим створюючи певний запас фінансової міцності. Але детальний аналіз показав наявність проблемних аспектів, в перспективі вони можуть обмежувати можливість розвитку підприємства та послаблювати його фінансову стабільність.

Серед виявлених проблем насамперед можемо виділити системне старіння матеріально-технічної бази, оскільки коефіцієнт зносу основних засобів щороку зростає, тоді як оновлення протягом досліджуваного періоду практично не здійснюється. Звісно, така тенденція підвищує ризики виникнення аварійних простоїв, збільшує витрати на ремонт та негативно

впливає на собівартість і конкурентоспроможність продукції. Крім того, аналіз структури активів показав зростання частки запасів і дебіторської заборгованості, тоді як питома вага високоліквідних активів залишається відносно невеликою.

Пропонуємо для початку провести SWOT-аналіз – методичний інструмент стратегічного управління, який допомагає комплексно оцінити внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на діяльність підприємства [26]. Його суть полягає в виокремленні чотирьох груп характеристик: сильних сторін (Strengths), які формують конкурентні переваги підприємства, слабких сторін (Weaknesses), які знижують його стабільність та ефективність, можливостей (Opportunities), які можуть бути використані для подальшого розвитку бізнесу, а також загроз (Threats), здатних завдати збитків чи погіршити результати діяльності товариства. Застосування SWOT-аналізу дає змогу не лише описати поточний стан підприємства, а й встановити причинно-наслідкові зв'язки між внутрішнім потенціалом і зовнішнім середовищем, визначити, на які сильні сторони слід спиратися, які слабкі сторони потребують першочергового усунення, які можливості доцільно використати та яким загрозам необхідно протидіяти. Тож проведемо SWOT-аналіз ТзОВ «Візуал» в таблиці 3.1

Таблиця 3.1 – SWOT-аналіз поліграфічного підприємства ТзОВ «Візуал»

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> - широкий спектр послуг (широкоформатний друк, зовнішня реклама, оформлення вітрин та інші); - висока частка власного капіталу в пасивах; <ul style="list-style-type: none"> - професійний дизайн; - технічна перевага; - високий рівень платоспроможності та ліквідності; - послуги автовिशкою 	<ul style="list-style-type: none"> - залежність від економічної кон'юнктури; - конкуренція на ринку рекламних послуг; <ul style="list-style-type: none"> - високі витрати на обладнання та матеріали; - зміни в смаках та попиті споживачів; - обмежена онлайн присутність; - дефіцит кадрів
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> - інтеграція послуг (комплексне рішення дизайн-розробки, друку та монтажу); - розширення асортименту продуктів; <ul style="list-style-type: none"> - впровадження нових технологій; - розвиток онлайн-присутності; - розвиток партнерських відносин; <ul style="list-style-type: none"> - самореклама 	<ul style="list-style-type: none"> - законодавчі обмеження; <ul style="list-style-type: none"> - зниження попиту; - несприятливі погодні умови; - зміни в рекламному середовищі; - зростання собівартості продукції; - тривале збереження воєнного стану

Серед сильних сторін ТзОВ «Візуал» передусім варто відзначити здатність надавати клієнтам широкий спектр послуг – від розробки дизайну до повного циклу поліграфічних робіт та супутніх послуг. Різноманітність асортименту дає змогу підприємству працювати в різних сегментах ринку, розподіляти джерела доходів, а також не залежати від одного-двох видів продукції. Поєднання професійного дизайну з сучасними технічними можливостями дає змогу створювати якісний, впізнаваний продукт, який вирізняється серед конкурентів, а наявність власної автовішки дозволяє самостійно виконувати роботи на висоті, не залучаючи додаткових підрядників. Фінансова основа доповнює цей операційний потенціал: висока частка власного капіталу і стійкі показники платоспроможності та ліквідності забезпечують підприємству більшу незалежність від зовнішніх джерел фінансування та створюють запас міцності в умовах турбулентного середовища.

Разом із наявними перевагами діяльність ТзОВ «Візуал» має й низку слабких сторін, які потенційно обмежують його фінансову стабільність. Підприємство відчутно залежить від загальної економічної ситуації та платоспроможності клієнтів, оскільки в періоди спадів ділової активності бізнес скорочує витрати на рекламу та поліграфію, що безпосередньо позначається на обсягах замовлень. В таких умовах загострюється й конкуренція на ринку – численні поліграфічні студії та рекламні агенції пропонують схожі послуги, змушуючи «Візуал» працювати в умовах цінового та якісного суперництва. До перешкод можемо додати ще високу собівартість, спричинену великими затратами на обладнання та сировину, вартість котрих підіймається швидше, аніж замовники погоджуються на збільшення ціни кінцевих товарів.

Ми переконані, що виявили найбільший недолік ТзОВ «Візуал». В сучасності, якщо бізнесу немає в інтернеті, йому надзвичайно важко набути популярності, а досліджуване підприємство хоча й має сайт, проте слабо розвинений та без можливості оформлення замовлення на ньому. Сторінки в соціальних мережах фактично не ведуться, а це обмежує охоплення потенційних клієнтів та послаблює комунікацію з цільовою аудиторією.

Зважаючи на специфіку діяльності підприємства та наявні можливості, проблем з формуванням власного впізнаваного візуалу не мало б бути.

Як вже зазначалося в підпункті 1.2, для поліграфічних підприємств в умовах воєнного стану характерним є відчутний дефіцит кадрового потенціалу. Для ТзОВ «Візуал» це проявляється в тому, що пошук і утримання досвідчених дизайнерів, операторів та монтажників ускладнюється, потребує додаткових витрат і організаційних зусиль, а їх нестача призводить до перерозподілу навантаження між наявним персоналом, підвищує ризики помилок і затримок в виконанні замовлень. В підсумку звужуються можливості підприємства оперативно реагувати на зміну обсягів і структури попиту та робить його більш чутливим до зовнішніх коливань.

Не зважаючи на недоліки, для ТзОВ «Візуал» відкривається низка можливостей, які за умови цілеспрямованої реалізації можуть перетворитися на додаткові джерела зростання та зміцнення фінансової стабільності. В першу чергу підприємство має потенціал інтерпретації своїх послуг та розширення асортименту, що дасть змогу пропонувати клієнтам комплексні рішення – від розробки візуальної концепції до виготовлення й монтажу готової продукції. Поєднання нових технологій друку й обробки з вже наявним дизайнерським досвідом створює підґрунтя для появи нових форматів послуг та підвищення якості виконаних робіт, що сприятиме зростанню довіри й лояльності замовників.

Для ТзОВ «Візуал» вихід в повноцінний онлайн відкриває якісно нові можливості для розвитку. Створення сучасного, зручного сайту з прозорим відображенням цін, прикладами виконаних робіт та функцією онлайн-оформлення замовлення перетворює підприємство з локального виконавця на сервіс, доступний клієнтам незалежно від їхнього місцезнаходження. Клієнт отримує змогу в зручний час ознайомитися з асортиментом, підібрати потрібний формат послуг, надіслати макети, уточнити деталі та одразу зробити замовлення, не витрачаючи час на додаткові контакти.

Ведення активної комунікації в соціальних мережах може стати для

ТЗОВ «Візуал» окремим напрямом розвитку. Формування цілісного візуального образу бренду та послідовна присутність в цифровому просторі підвищують рівень довіри до підприємства та стимулюють клієнтів звертатися за послугами саме онлайн. В такому разі сторінки в соціальних мережах перетворюються з допоміжного інструмента на повноцінний канал продажів, який підсилює стабільність грошових надходжень і позитивно позначається на фінансовій стійкості «Візуалу».

Для ТЗОВ «Візуал» суттєву групу зовнішніх загроз становлять чинники, на які підприємство практично не може вплинути, але змушене постійно їх враховувати. Зміни в законодавстві, зокрема в сфері розміщення зовнішньої реклами, містобудівних обмежень, оподаткування та регулювання підприємницької діяльності, можуть в будь-який момент ускладнити здійснення окремих видів робіт або підвищити їх собівартість. На тлі загального погіршення економічної ситуації та падіння платоспроможності населення й бізнесу формується ризик зниження попиту на поліграфічні послуги: клієнти або скорочують маркетингові бюджети, або відкладають реалізацію рекламних проектів, що безпосередньо позначається на обсягах замовлень поліграфічного підприємства.

Додатковим джерелом нестабільності виступають фактори, пов'язані з специфікою роботи на ринку зовнішньої реклами. Несприятливі погодні умови можуть призвести до пошкодження конструкцій, скорочення строку служби друкованих матеріалів і ускладнення монтажних робіт. Як наслідок – непередбачені витрати та ризики порушення строків. В поєднанні з зростанням собівартості та логістики – це стискає маржу підприємства, тому що далеко не завжди є змога пропорційно підвищити ціни для кінцевих споживачів.

Тривале збереження воєнного стану підсилює дію всіх перелічених загроз і робить бізнес-середовище для поліграфічних підприємств ще більш непередбачуваним. Воєнні ризики, можливі перебої з енергопостачанням, ускладнення логістики, мобілізація працівників та скорочення ділової активності звужують можливості поліграфічного підприємства. За таких умов

ТзОВ «Візуал» має зосередитися на підвищенні адаптивності своєї бізнес-моделі, зміцненні фінансової стійкості та цілеспрямованому використанні власних сильних сторін і ринкових можливостей, щоб мінімізувати вплив зовнішніх ризиків.

3.2 Фінансове прогнозування та інвестиційне обґрунтування розвитку поліграфічного підприємства

Здійснений аналіз за методикою SWOT надав змогу сформувати всебічне уявлення про поточний стан ТзОВ «Візуал». Виявилось, що компанія володіє значним внутрішнім ресурсом, проте одночасно мусить долати певні обмеження, зумовлених внутрішніми чинниками, та протистояти зовнішнім небезпекам. Головною проблемою постає потреба пристосування до реалій цифрового простору й заповнення нестачі кваліфікованих працівників. Охарактеризовані переваги й недоліки закладають фундамент для планування конкретних кроків, метою яких є укріплення фінансової стабільності поліграфічного підприємства.

За таких умов підвищення фінансової стабільності ТзОВ «Візуал» потребує не точкових, а комплексних рішень, які одночасно враховують необхідність оновлення виробничої бази, адаптації бізнес-моделі до цифрового середовища та раціоналізації структури активів. На нашу думку, доцільно виокремити три взаємопов'язані напрями вдосконалення діяльності підприємства:

- модернізація основних засобів та оновлення матеріально-технічної бази;
- розвиток онлайн-присутності й цифрових каналів комунікації з клієнтами;
- вдосконалення управління оборотними активами та дебіторською заборгованістю.

Реалізація цих заходів спирається на виявлені сильні сторони підприємства, дозволяє пом'якшити вплив слабких сторін і зовнішніх загроз та

створює умови для стабільного зростання фінансових результатів. Розглянемо кожен із зазначених напрямів детальніше та оцінимо їхній вплив на фінансову стабільність ТзОВ «Візуал».

Одним з ключових напрямів підвищення фінансової стабільності ТзОВ «Візуал» є модернізація основних засобів та оновлення матеріально-технічної бази. Проведений в другому розділі аналіз майнового стану показав, що підприємство працює на обладнанні з високим рівнем зносу, при цьому процес його відновлення фактично зупинений: упродовж останніх п'яти років коефіцієнт зносу зростає, а коефіцієнт оновлення залишався на нульовому рівні. Можна підсумувати, що виробнича база поступово втрачає ефективність, зростають витрати на ремонт і обслуговування, підвищується ймовірність простоїв та технічних збоїв, що негативно відбивається на собівартості й якості продукції та створює довгострокові загрози конкурентоспроможності підприємства.

За таких умов модернізація основних засобів має розглядатися не як разова покупка окремої одиниці техніки, а як продумана поетапна програма оновлення виробничих потужностей. Її доцільно спрямувати насамперед на ті види обладнання, які забезпечують основні види діяльності підприємства та формують найбільшу частку доходів. Для ТзОВ «Візуал» це, зокрема, широкоформатний друк та роботи, пов'язані із зовнішньою рекламою. Оновлення друкарського устаткування, придбання сучасного широкоформатного принтера з енергоощадними характеристиками та підвищеною продуктивністю, а також заміна найбільш зношених одиниць постпрес-обладнання дали б змогу скоротити витрати часу на виконання замовлень, зменшити кількість відходів матеріалів, підвищити стабільність якості та розширити асортимент пропонованих послуг. В поєднанні з вже наявними сильними сторонами – професійним дизайнерським підходом, широким спектром послуг та власною автовишкою – це посилить технічну перевагу підприємства й зміцнить його позиції на ринку.

Важливо, що фінансові можливості для модернізації ТзОВ «Візуал» вже

частково сформовані. Результати аналізу показали, що підприємство має високий рівень забезпеченості власним капіталом та стабільно нарощує нерозподілений прибуток, який на пряму впливає на зростання власних оборотних засобів. Отже, частину сформованого фінансового ресурсу доцільно спрямувати на реінвестування в оновлення основних засобів, не погіршуючи при цьому показників платоспроможності й ліквідності. За потреби програма модернізації може бути доповнена помірним залученням короткострокового кредиту чи лізингового фінансування, що дасть змогу розподілити інвестиційне навантаження в часі та уникнути надмірної концентрації витрат в одному періоді.

Очікуваний результат від втілення програми оновлення стане видимим як у виробництві, так і в фінансах. З одного боку, нове обладнання збільшить продуктивність, скоротить простой та витрати на ремонт, а також створить умови для розширення асортименту й покращення якості послуг. З іншого боку – дасть зростання обсягів продажу, збільшення прибутків та рентабельності, що, в свою чергу, підсилить власний капітал компанії та дозволить формувати внутрішні джерела для подальших інвестицій.

Для кількісного обґрунтування доцільності модернізації основних засобів та інших запропонованих заходів сформуємо прогноз основних фінансових показників підприємства. Припустимо, що внаслідок оновлення матеріально-технічної бази, оптимізації структури активів та активнішої роботи з клієнтами чистий дохід від реалізації зросте на 15% порівняно зі звітним роком. За таких умов виручка ТзОВ «Візуал» збільшиться з 1015,0 тис. грн до 1167,25 тис. грн. Планову рентабельність продажу приймемо на рівні 12%, що відповідає цільовим орієнтирам підвищення ефективності діяльності. За цих умов прогнозований прибуток від реалізації становитиме близько 140,1 тис. грн ($1167,25 \times 0,12$), а з врахуванням податку на прибуток, нерозподілений прибуток підприємства зросте з 671,8 до 786,7 тис. грн. На підставі цих припущень формується прогнозований спрощений баланс ТзОВ «Візуал» на плановий рік (табл. 3.2).

Слід зазначити, що в сформованому прогнозованому балансі загальний обсяг активів перевищує суму пасивів на 41,2 тис. грн. отже, це вказує на потребу залучення додаткового фінансового ресурсу для покриття відповідного розриву.

Таблиця 3.2 – Прогнозований спрощений баланс ТзОВ «Візуал»

Активи	Звітний рік	Плановий рік	Пасиви	Звітний рік	Плановий рік
Необоротні активи	166 тис. грн (16,4% виручки)	191,4 тис. грн (1167,25×16,4%)	Власний капітал, в тому числі:	1043,8 тис. грн	1158,7 тис. грн (786,7+400-28)
Оборотні активи	905,8 тис. грн (89,2% виручки)	1041,2 тис. грн (1167,25×89,2%)	нерозподілений прибуток	671,8 тис. грн	786,7 тис. грн (671,8+1167,25 × 0,12×0,82)
			Поточні зобов'язання	28 тис. грн (2,8% виручки)	32,7 тис. грн (1167,25×2,8%)
Баланс	1071,8 тис. грн	1232,6 тис. грн	Баланс	1071,8 тис. грн	1191,4 тис. грн

Водночас такий обсяг зовнішнього фінансування є відносно невеликим порівняно із загальною вартістю активів і може бути забезпечений за рахунок короткострокового кредиту або додаткових внесків власників без відчутного погіршення показників фінансової стійкості. Залучені кошти доцільно спрямувати саме на фінансування інвестиційної програми модернізації, що дозволить уникнути надмірного одномоментного навантаження на власний капітал.

Для більш повного обґрунтування доцільності модернізації розрахуємо орієнтовну ефективність інвестиційного проекту. Припустимо, що загальний обсяг інвестицій в придбання нового широкоформатного принтера та оновлення окремих одиниць постпрес-обладнання становитиме 300 тис. грн, а строк корисного використання техніки – 5 років. Узагальнений розрахунок економічного ефекту від реалізації модернізації наведено в таблиці 3.3. Для розрахунків припустимо, що змінні витрати становлять орієнтовно 50% приросту виручки, що узгоджується з середнім рівнем валової рентабельності

продажу ТЗОВ «Візуал» (близько 50% протягом 2020-2024 років, табл. 2.11).

Таблиця 3.3. – Розрахунок доходів, витрат та строку окупності інвестиційного проекту модернізації основних засобів ТЗОВ «Візуал»

Показник	Значення
Виручка до реалізації проекту, тис. грн	1015,0
Виручка після реалізації проекту, тис. грн	1167,25 (1015,0×1,15)
Приріст виручки, тис. грн	152,25 (1167,25-1015,0)
Частка змінних витрат в прирості виручки, %	50
Додаткові змінні витрати, тис. грн	76,13 (152,25×0,50)
Обсяг витрат на модернізацію, тис. грн:	300,0
купівля нового обладнання	230,0
ремонт та оновлення наявного обладнання	60,0
витрати на доставку та монтаж	5,0
навчання персоналу	5,0
Додатковий прибуток до оподаткування, тис. грн:	76,13 (152,25×0,50)
за рахунок зменшення браку (завдяки ремонту старого обладнання)	18,0
за рахунок збільшення обсягів продажу (завдяки новому устаткуванню)	58,13
Орієнтовний строк окупності інвестицій, років	4 (300,0/76,13)

Показники, наведені в таблиці 3.3, відображають структуру очікуваного економічного ефекту від модернізації: в результаті зростання обсягів реалізації підприємство щороку отримуватиме додатковий дохід, частина якого буде спрямована на покриття змінних витрат, а інша частина формуватиме приріст прибутку до оподаткування. Саме величина цього щорічного приросту покладена в основу розрахунку строку окупності інвестицій, який за прийнятих припущень становить орієнтовно чотири роки.

Отримані розрахунки свідчать, що реалізація програми модернізації основних засобів у поєднанні з іншими запропонованими заходами здатна забезпечити зростання виручки та прибутку, зміцнення власного капіталу й покращення структури балансу. Попри потребу в помірному залученні додаткового фінансування, загальний рівень фінансової стабільності

ТзОВ «Візуал» не знижується, а навпаки – посилюється за рахунок оновлення виробничої бази та формування внутрішніх джерел для подальшого розвитку.

Окрім оновлення матеріально-технічної бази, важливим напрямом підвищення фінансової стабільності ТзОВ «Візуал» є посилення його присутності в цифровому середовищі та розвиток онлайн-каналів комунікації з клієнтами. Проведений SWOT-аналіз показав, що серед ключових проблем підприємства виокремлюються обмежена активність в інтернеті, недостатньо системна робота з соціальними мережами та слабке використання можливостей онлайн-маркетингу. В умовах, коли значна частина цільової аудиторії шукає поліграфічні послуги саме через пошукові системи та соцмережі, необхідно щось змінювати аби не підвищити втрату клієнтів на користь конкурентів. В першу чергу йдеться про створення або модернізацію офіційного веб-сайту з детальним переліком послуг, портфолію виконаних робіт, зручними формами для подання онлайн-заявок і розрахунку орієнтовної вартості замовлень. Цифрові канали комунікації забезпечують безперервність контакту з цільовою аудиторією та дають змогу оперативно інформувати про графік роботи, акційні пропозиції чи зміни в переліку послуг.

Ще одним важливим напрямом підвищення фінансової стабільності ТзОВ «Візуал» є вдосконалення управління оборотними активами та дебіторською заборгованістю. Проведений аналіз показав зростання частки запасів і дебіторської заборгованості за одночасно відносно невисокої питомої ваги високоліквідних активів. За таких обставин навіть зростання виручки та прибутку не гарантує належного рівня фінансової стійкості, якщо обіг коштів залишається надто повільним.

Оптимізацію структури оборотних активів доцільно розпочати з системного управління запасами. Для цього підприємство може запровадити внутрішні нормативи мінімального та максимального рівня складських залишків основних видів матеріалів, а також періодично проводити аналіз їх оборотності. Використання елементів ABC-аналізу дає змогу розподілити номенклатуру за ступенем важливості та часткою у витратах, зосереджуючи

увагу на тих позиціях, які формують найбільший обсяг витрат та ризик дефіциту [27]. Для повільнообігових і надлишкових запасів доцільно розробити окрему політику: зменшити обсяги замовлень, переглянути асортимент або, за потреби, реалізувати надлишки за зниженими цінами, щоб розвантажити капітал. Запропоновані дії дозволять скоротити тривалість одного обороту запасів, вивільнити частину оборотних коштів і спрямувати їх на фінансування поточної діяльності чи інвестиційних проектів.

Не менш важливим є вдосконалення політики управління дебіторською заборгованістю. ТЗОВ «Візуал» повинні запровадити чіткі правила роботи з відстрочкою платежу, а саме – визначити стандартні строки оплати для різних груп клієнтів, встановити кредитні ліміти, передбачити систему знижок за дострокову оплату та штрафних санкцій за прострочення. Запровадження сегментації клієнтів дозволить застосовувати диференційований підхід: для нових замовників – часткова чи повна передоплата, для постійних – більш гнучкі умови оплати. Важливо регулярно моніторити стан дебіторської заборгованості, формувати реєстр прострочених платежів та своєчасно вживати заходів щодо їхнього погашення – від нагадувань до перегляду умов співпраці.

Економічний ефект від вдосконалення управління оборотними активами можна пояснити на прикладі скорочення тривалості фінансово-експлуатаційного циклу. Якщо завдяки зменшенню середнього строку погашення дебіторської заборгованості та пришвидшенню обороту запасів підприємству вдасться скоротити тривалість одного обороту на 10-15 днів, це призведе до вивільнення частини коштів з обігу. За прогнозованої виручки 1167,25 тис. грн середньоденний обсяг реалізації становитиме близько 3,2 тис. грн, тож скорочення тривалості обороту на 10 днів дасть змогу вивільнити орієнтовно 32,0 тис. грн, а на 15 днів – майже 48,0 тис. грн. Кошти можуть бути спрямовані на поповнення запасів, своєчасне погашення зобов'язань або фінансування інвестиційної програми модернізації без додаткового залучення кредитних ресурсів.

На основі запропонованих напрямів вдосконалення діяльності доцільно

сформувати бізнес-план інвестиційного проекту модернізації виробничих потужностей ТЗОВ «Візуал». Його реалізація має забезпечити оновлення матеріально-технічної бази, підвищення якості та конкурентоспроможності поліграфічних послуг, зростання фінансових результатів і, як наслідок, зміцнення фінансової стабільності підприємства в умовах воєнного стану та посилення конкуренції.

Розроблюваний бізнес-план спирається на результати проведеного аналізу фінансового стану та SWOT-діагностики ТЗОВ «Візуал», які ми виконали раніше. З одного боку, результати засвідчили наявність в підприємства достатнього фінансового потенціалу, сформованої клієнтської бази та стабільних обсягів реалізації. З іншого – було виявлено низку вузьких місць, пов'язаних з високим рівнем зносу основних засобів, нерівномірною структурою активів та уповільненим обігом коштів. Бізнес-план покликаний перетворити зазначені аналітичні висновки на цілісну систему заходів, що охоплюють інвестиційні, організаційні та фінансові рішення й в комплексі мають забезпечити підвищення фінансової стабільності підприємства.

Ключовою ідеєю плану є реалізація інвестиційного проекту з модернізації основних засобів. Проект передбачає придбання сучасного широкоформатного принтера з вищою продуктивністю та енергоощадними характеристиками, а також оновлення найбільш зношених одиниць постпрес-обладнання. Заплановане оновлення дасть змогу скоротити витрати часу на виконання замовлень, зменшити частку браку та витрати на ремонт, розширити асортимент послуг і посилити технічну перевагу підприємства.

Організація реалізації проекту передбачає проходження кількох етапів. На підготовчому етапі здійснюється аналіз потреб в модернізації, порівняння технічних характеристик і комерційних пропозицій постачальників, формування технічного завдання та вибір оптимального комплексу обладнання. Наступний етап включає укладання договорів, поставку, монтаж і налаштування техніки, а також навчання персоналу роботі з новими машинами. Завершальним етапом є вихід на планові обсяги виробництва, інтеграція

оновлених потужностей у вже наявний виробничий процес і коригування внутрішніх нормативів завантаження обладнання, графіків роботи та використання матеріалів. Реалістичним, на нашу думку, є план впровадження проекту протягом одного календарного року з поступовим нарощуванням ефекту в наступні періоди.

Фінансування інвестиційного проекту передбачається здійснювати переважно за рахунок власних коштів підприємства. Зростання нерозподіленого прибутку та висока частка власного капіталу створюють можливість спрямувати основну частину необхідних ресурсів на модернізацію без суттєвого погіршення показників платоспроможності. Разом з тим, прогнозований спрощений баланс засвідчує наявність розриву між активами та пасивами в розмірі близько 41,2 тис. грн, що відображає потребу в помірному додатковому фінансуванні. Розрив доцільно покрити за рахунок короткострокового банківського кредиту або лізингового фінансування на прийнятних умовах. В такому разі власні кошти можуть забезпечити решту, 258,8 тис. грн, що дозволить збалансувати структуру пасивів та уникнути надмірного навантаження на оборотний капітал.

Фінансовий план в складі проекту спирається на вже сформований прогнозований баланс та розрахунки очікуваної виручки й прибутковості, наведені вище. Його основне завдання полягає не стільки в деталізації окремих показників, скільки в узагальненні їх впливу на фінансову стабільність підприємства. Прогноз дає змогу побачити, що навіть за умов реалізації інвестиційного проекту, структура капіталу ТзОВ «Візуал» залишається зосередженою навколо власних джерел, обсяг залучених коштів є помірним, а запас платоспроможності зберігається на прийнятному рівні. Отримані розрахунки дозволяють оцінити граничний безпечний рівень боргового фінансування, спрогнозувати динаміку власного капіталу та визначити, в яких межах підприємство може реалізовувати інвестиційну програму модернізації без загрози для своєї фінансової стабільності.

Отримані результати оцінки ефективності інвестиційного проекту дають

змогу віднести його до категорії середньострокових за строком окупності з прийнятним рівнем ризику для ТзОВ «Візуал». Для підприємства, яке має високий рівень забезпеченості власним капіталом та обмежену залежність від позикових ресурсів, реалізація такого проекту не створює критичного навантаження на грошові потоки, а навпаки – поступово посилює внутрішній фінансовий потенціал. Фактично модернізація виробничих потужностей перетворюється на інструмент довгострокового зміцнення фінансової стійкості: після завершення періоду окупності інвестиції починають формувати стабільний додатковий грошовий потік, який може бути спрямований як на подальше оновлення основних засобів, так і на розширення видів діяльності.

Одним з завдань проекту ми виділяємо оцінку ризиків та визначення інструментів їх оптимізації. До основних загроз для проекту можна віднести воєнні й енергетичні ризики, до яких ми відносимо перебої з електропостачанням та проблеми з логістикою, ринкові ризики, які передбачають ймовірне скорочення попиту чи посилення конкуренції, а також фінансові ризики, пов'язані зі зміною відсоткових ставок за кредитами та нестабільністю цін на витратні матеріали. Для зниження їхнього впливу доцільно сформувати резервний фонд на покриття непередбачених витрат, за можливості використовувати альтернативні джерела енергії, диверсифікувати постачальників сировини, укладати довгострокові угоди з ключовими клієнтами, а також реалізовувати інвестиційну програму поетапно, залишаючи простір для коригування її параметрів залежно від змін ринкових умов.

Узгодженість виробничих, організаційних і фінансових рішень в межах бізнес-плану модернізації забезпечує цілісність запропонованих заходів та їх прив'язку до стратегічної мети – підвищення фінансової стабільності ТзОВ «Візуал». Реалізація проекту дозволить поєднати оновлення виробничої бази з покращенням структури активів, зростанням прибутковості та підвищенням гнучкості підприємства щодо зовнішніх викликів, що створює передумови для стабільного розвитку в середньостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження, проведеного під час написання кваліфікаційної роботи, можемо виділити наступні висновки:

1. Узагальнено теоретичні підходи до трактування фінансової стабільності підприємства. Показано, що фінансова стабільність є багатовимірною економічною категорією й відображає не лише здатність підприємства своєчасно виконувати зобов'язання, а й можливість підтримувати фінансову рівновагу, відтворювати капітал і розвиватися в умовах дії різних ризиків. Уточнено зміст основних функцій фінансової стабільності та сформовано систему кількісних і якісних показників її оцінки, до якої віднесено показники ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності та структурні характеристики активів і капіталу підприємства.

2. Визначено особливості функціонування поліграфічних підприємств у воєнний період та чинники їх фінансової вразливості. З'ясовано, що поліграфічна галузь працює в умовах одночасного впливу кількох груп ризиків: різкого подорожчання паперу й витратних матеріалів, ускладнення логістики, коливань попиту, перебоїв з енергопостачанням, а також дефіциту кваліфікованих кадрів. Поєднання цих чинників посилює навантаження на обігові кошти та робить вразливішими навіть фінансово стійкі підприємства, що, в свою чергу, підвищує вимоги до якості фінансового менеджменту та стратегічного планування.

3. Запропоновано послідовність кроків оцінки фінансової стабільності поліграфічного підприємства. Розроблено поетапний підхід, який включає: збирання та критичний аналіз інформації про підприємство, ідентифікацію факторів впливу на фінансовий стан, дослідження структури активів і пасивів, оцінку майнового стану, аналіз ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності, а також порівняльний аналіз із галузевими орієнтирами. Доповнення цієї схеми елементами економіко-

математичного моделювання дозволяє не лише зафіксувати наявність проблем, а й кількісно оцінити вплив окремих показників на фінансову стабільність, що робить підхід придатним до практичного застосування.

4. Здійснено комплексний аналіз фінансового стану ТзОВ «Візуал» за 2020-2024 роки. Встановлено, що підприємство має дуже високий рівень фінансової незалежності, оскільки частка власного капіталу в пасивах стабільно перевищує 97%, а залучені кошти відіграють другорядну роль. Показники ліквідності та платоспроможності суттєво перевищують орієнтовні нормативи, формуючи запас фінансової безпеки. Водночас виявлено низку проблемних тенденцій, а саме – зростання зносу основних засобів при фактичній відсутності їх оновлення, збільшення частки запасів і дебіторської заборгованості, уповільнення оборотності активів.

5. Сформульовано та перевірено три гіпотези щодо впливу окремих фінансових показників на стабільність діяльності поліграфічного підприємства, а також обґрунтовано методику їх перевірки із застосуванням кореляційно-регресійного аналізу. Сформульовані гіпотези мають такий зміст: 1) активи поліграфічного підприємства безпосередньо обумовлені розміром його власного капіталу; 2) обсяг високоліквідних активів поліграфічного підприємства пов'язаний з величиною його поточних зобов'язань; 3) обсяг власних оборотних засобів поліграфічного підприємства обумовлений величиною його нерозподіленого прибутку. Результати кореляційно-регресійного аналізу підтвердили першу та третю гіпотези повною мірою. Для першої гіпотези коефіцієнт детермінації становить $R^2 \approx 0,998$, що означає: 99,8% варіації суми активів пояснюється змінами у власному капіталі. Для третьої гіпотези цей показник склав $R^2 \approx 0,99$, а значення F-критерію та рівень значущості підтвердили високу надійність моделі. Друга гіпотеза підтверджена частково: хоча коефіцієнт детермінації $R^2 \approx 0,642$ вказує на наявність зв'язку між високоліквідними активами та поточними зобов'язаннями, його статистична надійність на рівні 5% є недостатньою. Водночас за умов ширшого рівня значущості 15% зв'язок визнається статистично обґрунтованим.

6. Сформовано механізми підвищення фінансової стабільності ТзОВ «Візуал» на основі результатів SWOT-аналізу. Виокремлено три взаємопов'язані напрями вдосконалення: модернізацію матеріально-технічної бази, розвиток онлайн-присутності й цифрових каналів комунікації з клієнтами та вдосконалення управління оборотними активами й дебіторською заборгованістю. В межах першого напрямку запропоновано інвестиційний проект модернізації виробничого обладнання орієнтовною вартістю 300 тис. грн з переважним використанням власних коштів та помірним залученням зовнішнього фінансування. Розрахунки показали прийнятний для поліграфічної техніки строк окупності інвестицій і потенціал зростання виручки та прибутку, а заходи з цифрової трансформації та оптимізації обігу коштів мають посилити ефект від модернізації.

7. Побудовано прогнозований спрощений баланс ТзОВ «Візуал» з врахуванням реалізації запропонованих заходів. Моделювання показало, що за умови зростання виручки на 15% і досягнення рентабельності продажу на рівні 12% підприємство здатне наростити обсяг активів та нерозподіленого прибутку без критичного збільшення боргового навантаження. Додаткова потреба в капіталі, яка виникає в зв'язку з модернізацією, є відносно невеликою і може бути покрита короткостроковим кредитом чи додатковими внесками власників без суттєвого погіршення показників автономії та фінансової стійкості.

8. Визначено практичне значення отриманих результатів. Запропоновані підходи до оцінки фінансової стабільності, результати аналізу діяльності ТзОВ «Візуал» та розроблені проектні рішення можуть бути використані керівництвом підприємства для прийняття рішень щодо інвестицій в основні засоби, політики реінвестування прибутку, оптимізації структури активів і розвитку цифрових каналів збуту. Окремі елементи методики можуть бути адаптовані до інших поліграфічних підприємств, що працюють в умовах воєнної економіки та готуються до післявоєнного відновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Назарова Т., Гаврик А. Фінансова стійкість підприємства в сучасних умовах. *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2021. № 5-6 (159-160). С. 44–51. DOI: <https://doi.org/10.20998/2313-8890.2021.05.06>
2. Чирак І. Фінансова стабільність, фінансова нестабільність і фінансова стійкість економіки. *Світ фінансів*. 2020. №2(63). С. 115-125. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/40883>
3. Сподіна А.О., Тарасенко І.О. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2022. № 12. С. 24-31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2022_12_6
4. Кирич Н.Б., Мосій О.Б. Фінансово-господарська стабільність функціонування підприємств, як важливий аспект сталого розвитку України. *Review of transport economics and management*. Дніпро: Український державний університет науки і технологій (Дніпровський національний університет залізничного транспорту імені академіка Всеволода Лазаряна). 2023. №10(26). С. 85-92. DOI: <https://doi.org/10.15802/rtem2023/292207>
5. Орлов В.В. Фінансова стійкість та фінансова стабільність: теоретичне узгодження дефініцій. *Науковий вісник*. 2021. С 42-48.
6. Степаненко Т.О. Економічна стабільність підприємства. *Молодий вчений*. 2022. № 9 (109). С. 178-181. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-37>
7. Коваленко О.Я., Чубін Д.Д. Фінансова стійкість підприємства: етапи категоризації поняття у вітчизняній науці. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. №4 (274). С. 38-45. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-274-38-45>
8. Домбровська С.О., Горбаченко М.Д. Фінансова стійкість підприємства: оцінка та шляхи підвищення. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2021. № 3-4 (280-281). С. 28-34. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2021-3-4-280-281-28-34>
9. United Nations Development Programme (UNDP). Оцінка впливу війни на мікро-, малі та середні підприємства в Україні, 2024, веб-сайт. URL:

<https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/otsinka-vplyvu-viyny-na-mikro-malita-seredni-biznesy-v-ukrayini> (дата звернення 15.09.2025).

10. Кокоша М.В. Вплив воєнного стану на функціонування та стабільність поліграфічних підприємств: виклики та перспективи // Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок: актуальні питання розвитку, досягнення та інновації: матеріали IV Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених, 16 травня 2025 р. – Луцьк: ВП ЛНТУ, 2025. С. 67-70.

11. Феномен українських видавців: книжковий ринок під час воєнного стану (огляд 2023-2024)/ НБУ імені Ярослава Мудрого. Київ. 2024. 33 с. URL: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematch_ogliadi/2024/30.05.2024.pdf

12. Прищенко О. П., Черемська Н. В., Черногор Т. Т. Побудова математичних моделей за допомогою методів кореляційного і регресійного аналізу. *Вісник Національного Технічного Університету «ХПІ». Серія: Інноваційні дослідження у наукових роботах студентів.* 2021. № 2 (1362). DOI: <https://doi.org/10.20998/2220-4784.2021.02.05>

13. Роганова Г.О. Фактори впливу на вільний грошовий потік підприємства: кореляційно-регресійний аналіз. *Економіка та управління АПК.* 2020. № 1. С. 68–75. DOI: 10.33245/2310-9262-2020-155-1-68-75

14. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <https://stat.gov.ua/uk>

15. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни: Закон України від 03.03.2022 р. № 2115-IX.

16. Товариство з обмеженою відповідальністю «Візуал». *Офіційний вебсайт.* URL: <https://visual-lutsk.com/> (дата звернення: 5.11.2025).

17. Рудакова О.В. Аналіз сучасних методик оцінювання фінансового стану підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2022. №2. С. 7-13.

18. Лопатовська О., Нікольчук Ю., Бондарук С. Основні засоби підприємства: методика аналізу та ефективність використання. *Трансформаційна економіка*. 2023. №5. С 75-81. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-5-13>
19. Харакоз Л.В., Фелонюк О.А. Деякі аспекти фінансового аналізу за звітними показниками. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. №1. С. 49-57.
20. Павелко В.О., Попчук Д.О. Ліквідність, ділова активність і рентабельність: характеристика та особливості визначення окремих показників. *Економічні науки*. 2022. №4(100). DOI: <https://doi.org/10.31713/ve4202211>
21. Колосінська М.І., Бойда С.В., Семенко О.О. Оцінка фінансового стану підприємства з метою удосконалення його фінансової стратегії. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.4.93>
22. Вівчар О., Кос Т. Сучасні методи оцінювання фінансової стійкості підприємства. *Молодий вчений*. 2023. №4(116). С. 115–119. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-23>
23. Ільченко Н., Восканян З. Факторний аналіз впливу логістичних показників на рентабельність активів підприємства роздрібної торгівлі. *Економіка та суспільство*. 2023. №57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-96>
24. Кисіль Я., Кисіль М., Тітенко З. Рентабельність як основний показник ефективності управління активами підприємства. *Молодий вчений*. 2023 № 9 (121), 18-21. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-9-121-4>
25. Івахненко С. Підходи до дослідження рентабельності підприємств в умовах воєнної економіки. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2022. №9. DOI: <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2022.7.1.48-53>
26. Копчак Ю., Лобунець Т., Луковський Р. Swot-аналіз як важливий інструмент у розробці стратегії бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-146>
27. Савіцький А. В. Застосування методики ABC-аналізу у здійсненні моніторингу показників прибутковості експортоорієнтованого підприємства.

Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2020. № 43. С. 144-148. DOI: <https://doi.org/10.32841/2413-2675/2020-43-24>